

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**1997-2017 YILLARI ARASINDA KAYNAŞTIRMA
EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ
TEZLERİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Ayşe GÜNDOĞDU IRMAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Sabahattin Çiftçi

Konya-2018

KONYA

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	AYŞE GÜNDOĞDU IRMAK
	Numarası	168302031016
	Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	1997-2017 Yılları Arasında Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

15./04/2019

Ayşe Gündoğdu Irmak

İmza

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	AYŞE GÜNDOĞDU IRMAK
	Numarası	168302031016
	Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. SABAHATTİN ÇİFTÇİ
	Tezin Adı	1997-2017 Yılları Arasında Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan "1997-2017 Yılları Arasında Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı bu çalışma 29.../...03../2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Doç. Dr. Sabahattin Çiftçi	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. İsmail Karabulut	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Serace	

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenciliğimin başından sonuna kadar bıkmadan sabırla, özverileriyle zamanlarını ve emeklerini ayırarak her türlü desteği sağlayan, hiçbir zaman yalnız bırakmayan, başta kız kardeşim Kezban GÜNDOĞDU' ya, fedakâr annem Güllü GÜNDOĞDU ve manevi destekçim babam Faruk GÜNDOĞDU' ya;

Hayatıma renk katan, kendisinden çaldığım zamanlardan dolayı bana gösterdiği anlayış için neşe kaynağım, oğlum MELİH TOLGA' ya;

Sevgili eşime;

Lisans hayatım da dahil olmak üzere görüş ve eleştirileriyle eğitim hayatımda önemli yeri olan, katkı ve destekleriyle bana yol gösteren, kıymetli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayşe Gündoğdu Irmak

Ankara, 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	AYŞE GÜNDOĞDU IRMAK
	Numarası	168302031016
	Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. SABAHATTİN ÇİFTÇİ
	Tezin Adı	1997-2017 Yılları Arasında Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

ÖZET

1997–2017 yılları arasında Türkiye’de kaynaştırma eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesini ve araştırmaların Türkiye’de ne boyutta olduğunun tespitini amaçlayan bu çalışma nitel verilere dayalı doküman analizi tekniği ile yapılan bir araştırmadır. Araştırmanın örnekleme amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini Yüksek Öğretim Kurulu’nun (YÖK) Ulusal Tez Merkezi’nde kaynaştırma eğitimi adı altında incelenen 156 adet lisansüstü tezler oluşturmaktadır. 156 lisansüstü tezdten 141’i yüksek lisans, 15’i de doktora tezidir. YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde ulaşılabilen 2007-2017 yılları içerisinde en fazla 2010 yılında lisansüstü tez hazırlandığı, yine bu yıllar içerisinde ulaşılan kaynaştırma eğitimi alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının 42 üniversiteye ait çalışmalar olduğu gözlenmiştir. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili lisansüstü tezlerin büyük bir kısmı yüksek lisans tez türünde çalışılmış olup; doktora tez türündeki çalışmaların sayısının yüksek lisans tezlerine göre daha az olduğu belirlenmiştir. İncelenen tezlerin en çok eğitim bilimleri enstitüsü ile özel eğitim anabilim dalında yer aldığı, araştırmacılarının cinsiyetlerinin çoğunlukla kadın olduğu, çalışılan örneklem aralığında en fazla öğretmenlerle çalışıldığı, tezlerde kullanılan araştırma deseninin büyük oranda tarama deseni ve tezlerde en çok nicel yöntemle başvurulduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Eğitim ve öğretim, lisansüstü tez, kaynaştırma eğitimi

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	AYŞE GÜNDOĞDU IRMAK
	Numarası	168302031016
	Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. SABAHATTİN ÇİFTÇİ
	Tezin İngilizce Adı	Analyzing Post Graduate Theses Written On The Inclusive Education Between The Years of 1997-2017 In Turkey In Terms of Various Variables

SUMMARY

This study, which aims to analyze post graduate theses written on the inclusive education between the years of 1997-2017 in Turkey in terms of various variables and to determine how much research in this field has advanced in Turkey, is the research done with the document analysis method based on the qualitative data. The sample of the study was determined by criterion sampling, one of the methods of purposeful sampling. The sampling of the study consists of 156 post graduate theses on the inclusive education taken from the National Archive of Theses in the Council of Higher Education. 141 of the 156 post graduate theses are master's theses, and 15 of them PHD theses. It was observed that the most post graduate theses were done in 2010 between the years 2007-2017, available years in the National Archive of Theses in the Council of Higher Education, and that theses on the inclusive education between these years belong to 42 universities. It was seen that most of the post graduate theses on the inclusive education are master's theses, and that the number of PHD theses are less than the master's theses. It was determined that theses studied were mostly from the institutes of educational sciences and department of special education, and that researchers were mostly women, and that they studied with teachers most, and that the research design used in theses was mostly the survey design, and that the quantitative method was used in the theses most.

Key Words: Education, post graduate thesis, inclusive education

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	ii
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET.....	v
SUMMARY	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR ve SEMBOLLER LİSTESİ	xii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.4. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
İLGİLİ LİTERATÜR ve ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1. Kaynaştırma Eğitimi	5
2.2. Kaynaştırmanın Tarihçesi	6
2.3. Kaynaştırmanın Amacı.....	7
2.4. Kaynaştırmanın Yararları.....	8
2.5. Kaynaştırma Eğitiminde Tarama, Tanılama, Değerlendirme, Yerleştirme ve İzleme	10
2.6. Kaynaştırma Eğitimi Türleri	10
2.6.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma	11
2.6.2. Özel Öğretim Sınıfı	12
2.6.3. Gezici Özel Eğitim Öğretmeni ile Kaynaştırma.....	12
2.6.4. Destek Oda ile Yarı Zamanlı Kaynaştırma	12
2.6.5. Özel Eğitim Okulu.....	13
2.6.6. Yatılı Okul	13

2.6.7. Ev-Hastane	13
2.7. Kaynaştırma Eğitiminden Yararlanabilen Özel Gereksinimli Öğrenciler	14
2.7.1. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrenciler	14
2.7.2. Uyum Bozukluğu ile Duygusal ve Davranış Bozukluğu Olan Öğrenciler	15
2.7.3. Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler	16
2.7.4. İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler.....	16
2.7.5. Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler	16
2.7.6. Ortopedik Yetersizliği Olan Öğrenciler	17
2.7.7. Otistik Öğrenciler	17
2.7.8. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler	18
2.7.9. Süreğen Hastalığı Olan Öğrenciler.....	18
2.7.10. Üstün Zekâlı ve Özel Yetenekli Olan Öğrenciler.....	19
2.7.11. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Öğrenciler	20
2.7.12. Cerebral Palsy Hastalığı Olan Öğrenciler	20
2.8. Kaynaştırma Eğitimine Hazırlık Uygulamaları	21
2.9. Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar	23
2.9.1. Olumsuz Öğretmen Tutumları.....	23
2.9.2. Olumsuz Ebeveyn Tutumları.....	24
2.9.3. Uygun Personel ve Destek Servislerin Olmaması.....	24
2.9.4. Okuldaki Fiziksel Çevrenin Yetersizliği	24
2.9.5. Normal Öğrencilerin, Özel Gereksinimli Akranlarına Karşı Olumsuz Tutumları	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	29
YÖNTEM	29
3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Evren ve Örneklem	29
3.3. Verilerin Toplanması	29
3.4. Verilerin Analizi.....	30
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	34
BULGULAR ve YORUMLAR.....	34
4.1. Lisansüstü Tezlerin Sayıları (Üniversite, Yıl, Lisansüstü Düzeylerine Göre) 34	
4.2. Lisansüstü Tezlerin Yapıldıkları Enstitüler	38

4.3. Araştırmacıların Cinsiyeti	39
4.4. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Başlıkları.....	39
4.5. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Türleri	41
4.6. Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçları.....	42
4.7. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenleri	43
4.8. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Örneklem Dağılımı.....	44
4.9. Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dalları	45
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	47
TARTIŞMA ve SONUÇ	47
ÖNERİLER	50
KAYNAKÇA.....	52
EKLER	60
EK 1- İncelenen Kaynaştırma Eğitimi Lisansüstü Tezlerinin Listesi.....	60
ÖZGEÇMİŞ	68

TABLolar LİSTESİ

Tablo-2.4: Kaynaştırmadan Beklenen Yararlar.....	9
Tablo-2.7.5: Zihinsel Yetersizliği Olanların Sınıflandırılması.....	17
Tablo-4.1: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı.....	35
Tablo-4.2: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Düzeyi ve Hazırlanan Yıllara Göre Dağılımı.....	36
Tablo-4.3: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Enstitülerine Göre Dağılımı.....	39
Tablo-4.4: İncelenen Lisansüstü Tezlerdeki Araştırmacıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	39
Tablo-4.5: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Araştırma Başlıklarına Göre Dağılımı.....	40
Tablo-4.6: İncelenen Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Türlerinin Dağılımı.....	41
Tablo-4.7: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Tekniklerine Göre Dağılımı.....	42
Tablo-4.8: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenine Göre Dağılımı.....	43
Tablo-4.9: İncelenen Lisansüstü Tezlerde Çalışılan Örneklemelerin Dağılımı.....	44
Tablo-4.10: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı.....	45

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil-2.6: En Az Kısıtlayıcıdan En Fazla Kısıtlayıcıya Kaynaştırma Ortamları.....	11
Şekil-2.7: Özel Gereksinimli Öğrenciler.....	14
Şekil-4.1: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Hazırlandıkları Yıllara Göre Dağılımı.....	37
Şekil-4.2: Kaynaştırma Eğitimi Tezlerinin Lisansüstü Düzeyine Yüzdelik Dağılımı.....	38
Şekil-4.5: Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Toplam Araştırma Türlerinin Dağılımı...41	

KISALTMALAR ve SEMBOLLER LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

RAM: Rehberlik Araştırma Merkezi

BEP: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

DEHB: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

C.P: Cerebral Palcy

IQ: Intelligence Quotient

Z.B: Zeka Bölümü

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

Akt: Aktaran

BİLSEM: Bilim Sanat Merkezleri

ÜYEP: Üstün Yetenekliler Eğitim Programları

B.M: Birleşmiş Milletler

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Eğitim bütün bir yapıdır. Öğretmen, öğrenciler, fiziksel çevre, yöntem ve teknikler, aileler, süreç eğitimin olmazsa olmaz bileşenleridir. Bu parçalardan birinde eksik veya sorun varsa temelde sıkıntılar doğabilir. Öğrenciler eğitimin en çok etkileyen ve etkilenen unsurudur. Öğrencilerde bir takım sorun veya eksiklerin olması, eğitimin hedef ve amaçlarına ulaşmada engel teşkil edecektir.

Her birey farklı bireysel özelliklere ve becerilere sahiptir. Bireyler sahip oldukları bu farklılıklarla hızla gelişen ve değişen dünyaya uyum sağlamalarını kolaylaştıracak bir eğitim sürecine gereksinim duyarlar. Bireysel farklılıklar büyük veya ciddi boyutta ise alınacak eğitim de o ölçüde farklı olacaktır. Bu durumda da özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyulmaktadır (Yıldırım Doğru ve Durmuşoğlu Saltalı, 2013:39).

Bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından önemli ölçüde farklılık gösteren kısaca özel eğitime gereksinimi olan bireylerin mevcut potansiyellerini en üst seviyede kullanmalarına yardımcı olan, toplum içerisinde bağımsız şekilde hareket edebilmesini ve sosyalleşmesini sağlayan kazanımları barındıran programlar özel eğitim programlarıdır (Aral ve Gürsoy, 2012: 21).

Kaynaştırma, özel eğitim alanında son zamanlarda sıkça kullanılan bir kavramdır. Kaynaştırma, özel gereksinimi olan öğrenciye uygun ve ihtiyacı dâhilinde destek hizmetler sağlandığında, bireyi daha az sınırlayan tam ya da yarım zamanlı normal eğitim sınıflarında eğitimine devam etmesidir (Akt: Batu ve Kırcaali-İftar, 2005: 11; Kırcaali-İftar, 1992: 45).

Kaynaştırma özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için geliştirilmiş bir uygulamadır. Bu uygulama ile gelişimi normal öğrencilerle özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler birlikte eğitilebilmektedir. Bu sayede özel gereksinimli öğrencilerin farklı bir sınıfta değil de normal öğrencilerle birlikte eğitim alabilmesi onların kendilerini toplumdan soyutlanmış hissetmelerinin önüne geçmektedir.

Kaynaştırma eğitiminin önemi ve bu uygulamaya duyulan gereksinim, bu konunun çeşitli yöntemlerle farklı yıllar ve üniversitelerde birçok katılımcıyla araştırılıp çalışılmasına, böylece birçok tezin ortaya çıkmasına olanak vermiştir. Hali hazırdaki bu lisansüstü tezleri tek tek incelemektense genel bir başlıkta toplamak; tezlerin konularını çeşitli değişkenlere göre irdeleyip, çıkarım yapmak aynı sorunları yaşayan ve gelecekte benzer konuları çalışacak araştırmacılara genel bir bilgi sunacağı ve zamandan tasarruf sağlayacağı için ülkemizde yirmi yıllık süreçte yapılan kaynaştırma eğitimi ile ilgili lisansüstü tezler, bu çalışmada analiz edilerek alt başlıklara göre tasniflenmiştir.

1.1. Problem Cümlesi

1997–2017 yılları arasında Türkiye’de yapılan kaynaştırma eğitimi ile ilgili lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenlere göre dağılımı ne şekildedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 1997–2017 yılları arasında Türkiye’de yapılan kaynaştırma eğitimi ile ilgili lisansüstü tezlerin ele aldığı konuları, örneklemi, bu çalışmaların yöntemsel boyutları ve elde edilen sonuçları irdeleyerek, yapılan araştırmaların Türkiye’de ne boyutta olduğunu tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) 1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanında yer alan lisansüstü tezlerin yıl, üniversite ve lisansüstü düzeylerine göre sayılarının dağılımı nasıldır?
- 2) 1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanından yer alan lisansüstü tezlerin yapıldıkları enstitüler hangileridir?
- 3) 1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanında yer alan lisansüstü tezlerde araştırmacıların cinsiyet dağılımı nasıldır?

- 4) 1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanında yer alan lisansüstü tezler araştırma başlıklarına göre nasıl dağılmıştır?
- 5) 1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanında yer alan lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma türleri nelerdir?
- 6) 1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanında yer alan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları nelerdir?
- 7) 1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanında yer alan lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
- 8) 1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanında yer alan lisansüstü tezlerde hangi örneklerle çalışılmıştır?
- 9) 1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanında yer alan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre nasıl dağılmıştır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Kaynaştırma eğitimiyle ilgilenen bilim insanı, eğitimciler, aileler ile bilgi sahibi olmak isteyen herkesin bu alandaki yazılmış tezlerin tamamını okuyup, incelemeleri hayli zordur. Bu araştırma, literatürdeki kaynaştırma eğitimi ile ilgili çalışılan lisansüstü tezleri tek bir başlık altında derlediği için bu tezleri incelemek isteyen diğer araştırmacıların çeşitli değişkenlerle birlikte kolaylıkla ulaşabilmelerini sağlayacak, onlara rehberlik edecektir. Aynı zamanda lisansüstü tezlerin bir arada toplanması, bilimsel araştırma kültürüne özgü ifadelerle ilk defa karşılaşan araştırmacılara; uygulanan yöntem ve seçilen konularla ilgili belli başlı ipuçları vermesi, tezlerin niteliği konusunda araştırmacılara bilgi sağlaması ve literatüre genel bir boyut kazandırması açısından önemlidir.

Bu araştırmada kaynaştırma ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili yayınlanmış tezlerden elde edilen sonuçların toplumumuzda benzer sorunlarla karşılaşan

öğretmen, öğrenci, yönetici, aile gibi kişi ve gruplara örnek ve yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Araştırmalar sonucunda kaynaştırma eğitimi ile ilgili yapılan tezlerin değerlendirilmesine yönelik yeterli çalışmaya rastlanmamış ve bu sebeple bu araştırmanın yapılmasına gerek duyulmuştur.

1.4. Sınırlılıklar

1. YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde Türkiye'de 1997-2017 yılları arasında yazılmış ve 04/03/2018 tarihine dek yayınlanmasına izin verilen, kaynaştırma ve kaynaştırma eğitimi anahtar sözcükleri ile sınırlıdır.
2. Ulaşılan tezlerin araştırmanın alt problemlerinde yer alan özellikleriyle sınırlıdır.

1.4. Tanımlar

En az kısıtlayıcı eğitim ortamı: “Bir öğrencinin ailesi ve akranlarıyla en fazla birlikte olabileceği ve aynı zamanda eğitim gereksinimlerinin en iyi şekilde karşılanabileceği eğitim ortamıdır” (Batu ve Kırcaali-İftar, 2005: 7)

Kaynaştırma: Özel gereksinimli öğrencinin gerekli destek hizmetler sağlanarak, tam ya da yarım zamanlı olarak kendisi için en az kısıtlayıcı eğitim ortamı olan normal eğitim sınıflarında eğitim görmesidir (Akt: Batu ve Kırcaali-İftar, 2005: 11; Kırcaali-İftar, 1992: 45).

Kaynaştırma Eğitimi: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde kaynaştırma, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin, destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı resmi ve özel okulların okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde normal gelişim gösteren yaşlılarıyla bir arada eğitim öğretim görmelerine dayalı özel eğitim uygulamalarına denir (MEB, 2012).

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Birey: Çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyde anlamlı farklılık gösteren birey (MEB, 2012).

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ LİTERATÜR ve ARAŞTIRMALAR

2.1. Kaynaştırma Eğitimi

Tüm bireyler içinde yaşadığı topluma uyum sağlamak ve toplumun bir parçası olabilmek için eğitime ihtiyaç duyar. Normal insanlar gelişimlerinin doğası gereği bilişsel, sosyal ve akademik bilgi, beceri ve tutumları kazanabilmektedir. Normal insanlar gibi yetersizliği olan kişilerin de toplum tarafından kabulü için akademik, duygusal, bilişsel, fiziksel ve sosyal becerileri kazanması gerekir ki bu tek başına mümkün olmamaktadır. Bu sebeple özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin eğitimleri 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında K.H.K. ile güvence altına alınan kaynaştırma uygulamasıyla yapılmaktadır (Akman, Yıldız ve Kanpolat, 2014: 13, 14).

Özel gereksinimli bireylerin toplumda üzerlerine düşen rolleri gerçekleştirmeleri kendi kendine yetebilmeleri bağımsız hareket etmeleri ile mümkündür. Bu rolleri kazanabilmeleri için bireylerin ihtiyaçları ve becerileri göz önüne alınarak eğitim ihtiyaçları belirlenip, bu ihtiyaçlara göre eğitim ortamlarının, özel eğitimin bireylere sunulması gerekmektedir (Güleryüz, 2009).

Kaynaştırma, yetersizliği olan kişilerin özel eğitim alarak normal akranlarıyla uyumlu bir şekilde olmaları, toplumla bütünleştirilme çalışmalarıdır. Kaynaştırma, alanında uzman kişilerce sınıf öğretmenine, yetersizliği olan öğrenciye destek özel eğitim sunarak normal sınıflarda eğitim görmelerini sağlayan bir eğitim çeşididir (Karataş, 2000: 138). Kaynaştırma uygulaması özel gereksinimli öğrenciye normal yaşlılarıyla bir arada eğitim imkânı vermektedir (Duran ve Kırmızı, 2017). Kaynaştırma eğitimi, normal eğitim veren, örgün öğretim yapan okullarda gerçekleştirilen bir uygulamadır.

Eğitimde fırsat eşitliği, demokratik toplumların en temel şartlarından. Eğitimde fırsat eşitliği ilkesi göz önüne alındığında özel gereksinimi olan öğrencilere, özel eğitim ve destek eğitim uygulanmaksızın eğitimde fırsat eşitliğini sağlamanın imkânsız olduğu görülmektedir (Yıldırım Doğru, 2009). Bu sebepten ötürü eğitimde fırsat eşitliği, özel gereksinime ihtiyacı olan öğrencilere ihtiyaçlarına

göre eğitim hizmeti sağlamakla gerçekleşmektedir. Özel gereksinimli öğrencinin ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla düzenlenmiş uygulamalar kaynaştırma eğitimi uygulamalarıdır.

Kaynaştırma uygulaması içerisinde sağlanan birtakım destek hizmetler ile birey, akranlarıyla bir arada eğitim hakkını kullanabilme fırsatını yakalarken aynı zamanda birtakım becerileri kazanıp; toplum içerisinde kendine yer edinmekle beraber bireyin sosyal kabulü de gerçekleşmektedir.

Son yıllarda özel eğitime gösterilen değerle beraber, gelişimi normal seyreden öğrencilerle özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bir arada kaynaştırılması (mainstreaming) konusu gitgide önem arz etmektedir (Köse Biber, 2009).

2.2. Kaynaştırmanın Tarihçesi

Özel gereksinimi olan öğrencileri normal eğitime dâhil etme fikri, daha önceki yıllarda ortaya çıkmış olup, bunlardan ilki Amerika'da 1896'da bir devlet okulunda zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin ihtiyaçlarını gidermek maksadıyla açılan özel eğitim sınıfıdır. 1970'li yıllarda yetersizliği olan çocukların lehine düzenlenen resmi prosedürler, özel sınıf uygulaması hakkında açılan davalar, teknolojinin ilerlemesi, klasik özel eğitim yöntemlerinin başarısız olması vb. nedenlerle kaynaştırma uygulamasıyla ilgili yeni görüşler ortaya çıkmıştır (Fairchild ve Henson, 1993). Yaşanan gelişmelerin etkisinde dünya ülkeleri yasalarında türlü düzenlemeler yapmışlardır. Bu değişikliklerin ilki ve en fazla dikkat çeken 1975 yılında ABD'nin Public Law PL 94-142 Tüm Engelli Bireylerin Eğitimi Yasası'dır. Ana hedefi tüm çocukların eğitim görmesi olan bu kanunla, engel durumu fark etmeksizin okul yaşındaki bütün çocuklara, ücretsiz ve uygun eğitim verilmesi esas alınmıştır (Howard, Williams ve Lepper, 2011). Böylece çıkarılan bu yasa özel gereksinimi olan öğrenci ile normal gelişim gösteren öğrencilerin bir arada eğitim görmelerine olanak vermiştir.

Norveç'te 1976, İtalya'da 1971, Amerika ile Fransa'da 1975, İngiltere'de ise 1974 senesinde kabul edilen kanunlarla, özel gereksinime ihtiyacı olan bireylerin normal eğitim veren okullarda yaşlılarıyla beraber eğitim almaları yasal olarak kabul

edilmiştir (Özokçu, 2013: 85). Ülkemizde ise kaynaştırma eğitimi 1983 senesinde çıkarılan 2916 sayılı “Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu” ile başlatılmış, 1997’de çıkarılan 573 sayılı “Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ve buna dayalı olarak 2000 yılında yürürlüğe giren “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği” ile yaygın olarak uygulanmaya başlanmıştır (MEB, 2010).

2.3. Kaynaştırmanın Amacı

Özel gereksinimli öğrencilerin kendilerine en uygun eğitim almalarını sağlamak kaynaştırma eğitiminin en önemli amacıdır. Bu eğitimin amacı, bireysel farklılıkları dikkate alan programlarla öğrencinin gelişimini en üst seviyeye çıkararak, gelişimlerini güçlendirmektir (Akman, Yıldız ve Kanpolat, 2014: 14).

Kaynaştırmada amaç, özel eğitime ihtiyacı olan bireyi normal hale getirmek değil; kendi gerçeğinin farkına varıp benimsemesini, ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını, okul düzenini ve kurallarını tanınmasını, özel gereksinimli öğrencilerin normal yaşlılarına uyum sağlamasını ve onlarla iletişim kurma becerilerini geliştirmesini, normal öğrencilerin de özel gereksinimli akranlarına karşı olumlu tutum ve davranışlar sergilemelerini, ebeveynlerin normal gelişim gösteren akranlarının içinde kaynaştırma öğrencisi olan çocukları hakkında daha gerçekçi bilgiye sahip olarak buna göre tutum ve tavır takınmalarını sağlamaktır (Üçüncü ve Kütükçü, 2017: 243).

Buradan da anlaşıldığı gibi uygulamanın amacı, özel eğitime ihtiyaç duyan bireyi normal öğrencinin seviyesine ulaştırmak değil; kendi gelişimi içinde yapabileceklerinin en iyisini yaptırmaya fırsat vermektir.

Güldü (2010) 'ye göre ise kaynaştırma eğitime ait amaçlar aşağıdaki gibidir:

- Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciye kişilik ve özgüven kazandırıp karşılaştığı zorluklarla başa çıkabilmesini,
- Kendi durumunun farkına varıp kabul etmesini,
- İlgi ve becerilerini keşfedebilmesi için müsait ortamların ayarlanmasını,
- Toplumda dışlanan değil; toplumca kabul edilen bir kişilik olmasını,

- Etrafındaki insanların kişinin yetersizliğini kendi çıkarları için kullanmalarına müsaade edilmemesini,
- Genel eğitim sınıflarının bir ferdi olarak normal gelişim gösteren akranlarının yer aldığı bütün uygulamalara mümkün olduğunca dâhil olmasına olanak vermektir.

2.4. Kaynaştırmanın Yararları

Kaynaştırma eğitiminin yetersizliği olan öğrenciden normal gelişim gösteren öğrenciye, öğretmeninden öğrencinin ailesine kadar birçok kesime faydası dokunan bir uygulamadır. Özel ihtiyaçları olan öğrencilerin genel eğitim sınıfına dâhil olmasının pek çok yararı vardır. Özel öğrenciler akranlarıyla bir arada bulunarak, okulun normal faaliyetlerinden geride kalmazlar (Lewis ve Doorlang, 1999: 12).

Kaynaştırma eğitiminin ayrıştırmayı en aza indirgemesiyle özel gereksinimli öğrenci yaşlılarıyla aynı ortamda olmalarından ötürü, sosyal gelişim, iletişim ve akademik becerileri için uygun modeller görme fırsatı yakalarlar. Böylece ayrı eğitim gören benzer durumdaki yaşlılarına göre toplumsal uyum becerilerini daha hızlı kazanırlar (Kargın, 2010: 74).

Normal öğrenciler ise kendilerinden beden ve zihinsel olarak farklı olan akranlarını kabul etmeyi öğrenirler, onlara karşı olumlu tutum ve davranış geliştirirler (Laporta, McGee, Martin, Vorce, Hippel ve Danovan, 1996: 4). Ebeveynler de çocuklarının normal gelişim gösteren akranları ile ilişkilerini gözlemleyerek kendi çocuklarının gelişim basamaklarını öğrenip, daha gerçekçi fikirler elde edebilmektedirler (Çolak, 2009). Çocuğun eğitimi, bakımı, davranışlarını kontrol etme gibi konularda bilgi sahibi olurlar (Liebergott, Favors, Hippel ve Needleman, 1992: 5). Kaynaştırma eğitimi uygulaması, öğretmenlere koşulsuz kabul, hoşgörü, sabır, bireysel farklılıklara saygı duyma gibi bilgi ve duyguları kazandırır (Üçüncü ve Kütükçü, 2017: 263).

Özetle kaynaştırma yoluyla eğitimin; özel gereksinimli çocuklara, normal gelişim gösteren çocukların hâl ve hareketlerini izleyerek taklit edip öğrenmeleri bakımından; normal gelişim gösteren çocuklara bireysel farklılıkları kabul edip, özel

eğitime muhtaç çocuklara yönelik pozitif yaklaşımlarda bulunmaları açısından; ebeveynlere kendi çocuklarıyla ilgili gerçeğe yakın düşünebilmelerine; öğretmenlere ise koşulsuz kabul, hoşgörü, sabır, bireysel farklılıklara saygı duyma gibi bilgi ve duyguları kazandırması açısından birçok yararı vardır.

Tablo-2.4: Kaynaştırmadan Beklenen Yararlar

Özel Gereksinimli Olan Öğrenciye	Normal yaşlılarıyla beraber yaşamayı, arkadaşlık kurmayı öğrenirler.
	Normal yaşlılarını gözlemleyerek yeni beceriler kazanırlar.
	Toplum içinde yaşamayı gerektirecek gerçek yaşam tecrübelerine sahip olurlar.
Normal Öğrencilere	Özel eğitime gereksinim duyan yaşlıları ile gerçekçi bilgilere sahip olurlar.
	Kendilerinden farklı olan kişileri kabul etmeyi öğrenirler.
	Empati yapabilmeyi ve karşısındaki kişiyi anlayabilmeyi öğrenirler.
	Güçlükleri yenebilen, zoru başarabilen kişileri tanıma fırsatı elde ederler.
Sınıf Öğretmenlerine	Sınıf ortamı ile öğretim programını sınıftaki öğrencilerin ihtiyaçlarına göre ayarlamayı öğrenirler.
	Özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmen gibi personellerle iletişim ve işbirliği içinde olma becerilerini geliştirirler.
Özel Gereksinimli Öğrencilerin Ailelerine	Toplumdan daha az soyutlanmış hissederek bireylerin normal gelişimi hakkında bilgi sahibi olurlar.
	Kendilerine destek olabilecek önemli bir etken olan normal öğrencilerin aileleri ile iletişimlerini kuvvetlendirirler.
Normal Öğrencilerin Ailelerine	Özel gereksinimi olan öğrencilerin aileleri ile etkileşimde bulunarak onlara destek olurlar.
	Kendi çocuklarına bireysel farklılıkları ve onlara saygı duymayı öğretme imkânı yakalarlar.

Kaynak: Sucuoğlu ve Kargın, 2010: 61

2.5. Kaynaştırma Eğitiminde Tarama, Tanılama, Değerlendirme, Yerleştirme ve İzleme

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri tespit ederken eğitim-öğretim yılının başında okul müdürleri ve öğretmenler tarafından sınıflarda öğrenme zorluğu yaşayan, yaşıtlarına nazaran dikkat ve algılaması zayıf olan, fiziksel ve sosyal yönü eksik olan öğrenciler belirlenir. Yapılan taramanın amacı, hangi öğrencilerin yetersizliğinin olduğunu araştırıp bulmaktır. Yapılan düzenleme ve alınan önlemlere karşın sınıfın seviyesinden ve yaşıtlarından gözle görülür farklılığı olan öğrenciler okul yönetimi, sınıf öğretmeni, rehberlik öğretmeni ve velisinin onayıyla Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ne gönderilmektedir. Kaynaştırma eğitimi, Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nün kararıyla başlamaktadır (Batu, 2000).

Tanılama ise, kişilerin yeterli ve yetersiz yönleri ile bireysel özelliklerini, ilgilerini belirlemek, kaynaştırmaya dâhil edilecek öğrenci ve onun yaşadığı çevre, ailesi ile detaylı bilgi sahibi olmak amacıyla tıbbi, psiko-sosyal ve eğitim alanlarında yapılan değerlendirme sürecidir. Tarama ve tanılama aşamaları kişinin akademik ve sosyal hayatının şekillenmesindeki en önemli süreçtir. Yanlış yapılan tanılama bireyin yanlış yönlendirilmesine sebep olurken, sağlıklı bir hizmet sunulmasına da engel olabilmektedir (Yıldırım Doğru ve Durmuşoğlu Saltalı, 2013: 116).

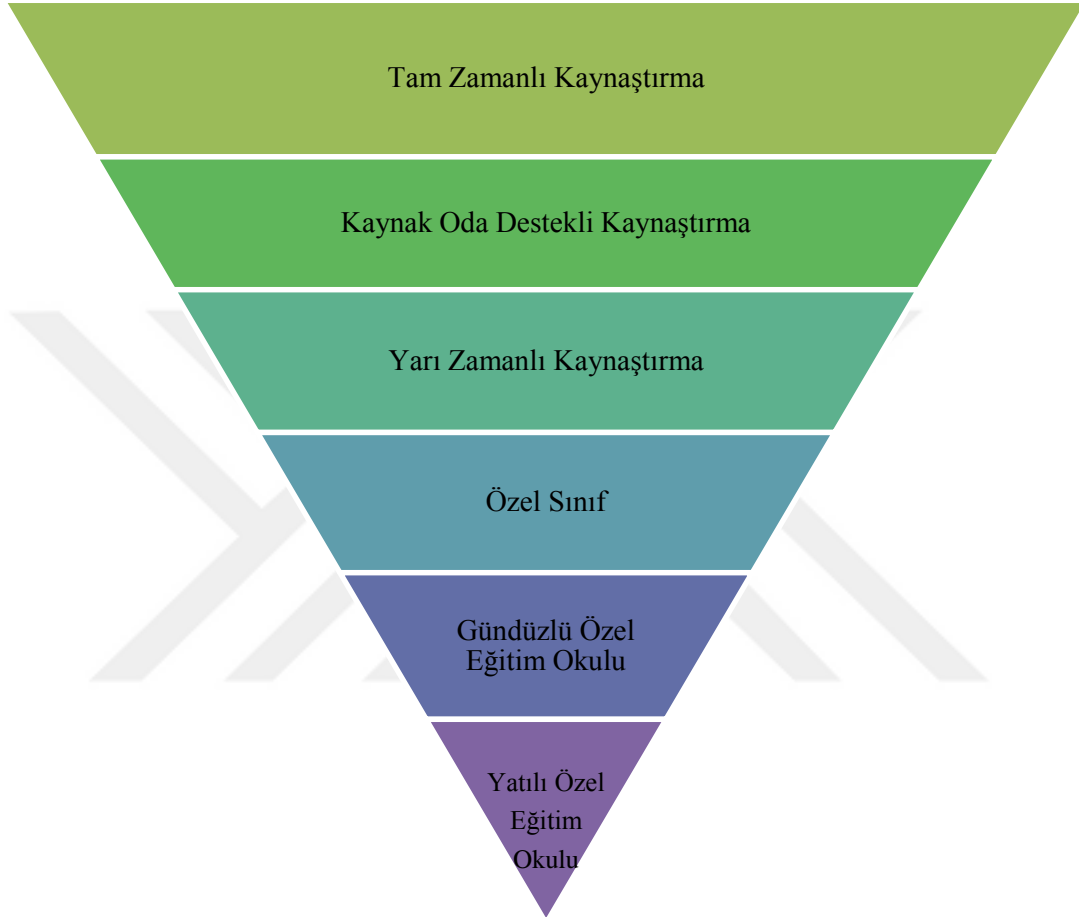
Yerleştirme ve uygun özel eğitimi belirleme aşamasında, öğrencinin bireysel özellikleri ve eğitim ihtiyaçlarına bakılır. Özel eğitime muhtaç öğrenci en az kısıtlayıcı ortamdandır; hastane ve evde eğitim gibi en çok kısıtlayıcı ortamlardan uygun görülen ortama yerleştirilir. Bir okul veya kuruma yerleştirilen öğrenciye uygun bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP) hazırlanır (Gürsel ve Vuran, 2013: 197, 199).

2.6. Kaynaştırma Eğitimi Türleri

Kaynaştırma uygulamasının dışındaki eğitim ortamları, özel gereksinimi olan öğrencilerin fırsat eşitliğine engel olan, kısıtlayıcı alanlardır. “En az kısıtlayıcı eğitim ortamı, bir öğrencinin ailesi ve akranlarıyla en fazla birlikte olabileceği ve aynı zamanda eğitim gereksinimlerinin en iyi şekilde karşılanabileceği eğitim ortamıdır”

(Batu ve Kırcaali İftar, 2005: 7). Özel gereksinimli öğrencilerin en az kısıtlayıcı olandan en çok kısıtlayıcı olana doğru sıralaması Şekil-2.6. daki gibidir.

Şekil-2.6: En Az Kısıtlayıcıdan En Fazla Kısıtlayıcıya Kaynaştırma Ortamları

Kaynak: Batu-Kırcaali İftar, 2005:8

2.6.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma

Özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler, kaynaştırma yoluyla eğitimlerine yaşlılarıyla beraber aynı sınıfta tam zamanlı olarak ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı şeklinde devam edebilirler. Tam zamanlı kaynaştırmada kaynaştırma öğrencileri için de kayıtlı buldukları okulda uygulanan eğitim programı geçerlidir. Tam zamanlı kaynaştırma ile eğitim yapan okullarda özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere uygun ortamlar düzenlenir, destek eğitim odası açılır ve BEP hazırlanır. Öğrencilerin başarısı bu BEP' e göre yapılır. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim

Hizmetleri Yönetmeliği'nin 23. Maddesinde “Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireyler, gelişim özellikleri göz önüne alınarak her bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağıtılır. Kaynaştırma yoluyla eğitim gören öğrencilerin olduğu sınıfların mevcudu; özel eğitim okullarında 5, okul öncesi eğitim kurumlarında en fazla 14, diğer kademelerde ise 15 öğrenci olarak düzenlenir” (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018).

2.6.2. Özel Öğretim Sınıfı

Okullarda zihinsel yetersizliği olan öğrenciler için oluşturulmuş sınıflara özel alt sınıf; üstün zekâlılar ve yetenekliler için oluşturulmuş sınıflara ise özel üst sınıf denilmektedir (Özgür, 2013: 16). Bu özel sınıf modeli, çekip-çıkarma modeli olarak da bilinir. Özel gereksinimli öğrencinin özel eğitim almaları için bir süreliğine genel eğitim sınıflarından çıkartılması anlamına gelmektedir. Sınıf içi eğitimlerinin tamamını ya da büyük çoğunluğunu özel eğitim öğretmenlerinden almaktadırlar. Yine de görsel sanatlar, oyun ve fiziki etkinlikler, müzik, teneffüs vakitlerinde normal gelişim gösteren akranlarıyla etkileşim kurabilme fırsatına da sahiptirler (Mastropieri ve Scruggs, 2016: 18).

2.6.3. Gezici Özel Eğitim Öğretmeni ile Kaynaştırma

Özel eğitim hizmetinden yararlanacak öğrencilere destek eğitim hizmetlerini öğrencilerin özelliği ve öncelikli eğitim ihtiyacına göre evde, hastanede, okulda sunan öğretmendir (MEB, 2010: 102). Gezici özel eğitim öğretmeni, özel eğitim öğretmenleri ile bireyin kayıtlı bulunduğu okul veya diğer okullardaki okul öncesi, sınıf ve diğer branş öğretmenlerinden oluşur (MEB, 2015).

2.6.4. Destek Oda ile Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Kaynak oda olarak da bilinen destek oda, özel eğitim öğretmenlerinin hafif ve orta seviyedeki yetersizliği olan öğrenciler için ihtiyaçları doğrultusunda özelleştirilmiş eğitim ortamlarıdır (Bender, 2014). Okul veya kurumlarda normal gelişim gösteren yaşlılarıyla beraber aynı sınıfta eğitim alan özel eğitime ihtiyaç

duyan öğrenciler ile üstün yetenekli öğrencilere özel eğitim desteği sunulması amacıyla özel eğitim materyalleri ve araç-gereçler kullanılarak verilen eğitim destek oda eğitimidir. Destek eğitim odasında birebir eğitim yapıldığı gibi aynı düzeydeki öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir (Batu, Çolak ve Odluyurt, 2013: 21).

Yarı zamanlı kaynaştırma ise özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencinin okuldaki vaktinin yarısını normal yaşlıları ile diğer yarısını özel eğitime muhtaç yaşlılarıyla geçirmesidir. Şartların uygunluğuna göre özel gereksinimli öğrenci, okuldaki gününün yarısını normal eğitim sınıfında, diğer yarısını özel eğitim sınıfında geçirebileceği gibi; haftanın bazı günlerinde kaynaştırma sınıfında, geri kalan günlerde özel eğitim sınıfında eğitimine devam edebilir (Metin, 2017: 93).

2.6.5. Özel Eğitim Okulu

Okuldaki zamanlarının yarısından fazlasında özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara yönelik yürütülen bu uygulamada özel gereksinimi olan çocuklar, gündüz özel eğitim ve destek hizmetleri veren özel eğitim okullarında eğitimlerini sürdürürler. Bu kurumların olumsuz tarafı özel eğitime ihtiyacı olan çocukların normal akranlarıyla birlikte olamamalarıdır (Aral ve Gürsoy, 2013: 310).

2.6.6. Yatılı Okul

Bu okullar derecesi çok ağır olan dolayısıyla zamanlarının tümünde (% 100) özel eğitime gereksinim duyan çocukların devam ettikleri yatılı kurumlardır. Bu okullarda özel geliştirilmiş program uygulanmakta ve özel olarak yetiştirilmiş personel görev yapmaktadır (Aral ve Gürsoy, 2013: 311).

2.6.7. Ev-Hastane

Eğitim hakkı tüm bireylerin hakkı olmasına rağmen bazı bireyler bu haklarını sahip olduğu yetersizliklerden ötürü okul bünyesinde kullanamamaktadır. Yetersizliklerinin durumu ve boyutuna göre öğrenciler, örgün eğitim kurumunda, özel eğitim kurumunda, hastanede ve evde eğitim alabilirler. Evde eğitim, bireyin

kendi evini okul olarak kullandığı, sınavlarına öğretmen eşliğinde evinde katıldığı eğitim biçimidir. (Arslan, 2015: 140). Hastane ve ev ortamındaki özel eğitim hizmeti ise gezerek eğitim yapan gezici özel öğretmen tarafından verilir (Erol, 2012).

2.7. Kaynaştırma Eğitiminden Yararlanabilen Özel Gereksinimli Öğrenciler

Kaynaştırma eğitiminden yararlanabilen özel gereksinimli öğrenciler, Şekil-2.7'deki gibi sınıflandırılmıştır.

Şekil-2.7. Özel Gereksinimli Öğrenciler

Kaynak: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2012.

2.7.1. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrenciler

Öztekin (2017)'e göre dikkat eksikliğinin belirtileri konsantrasyon eksikliği, hiperaktivite ile dürtüsellik şeklinde olur. Dürtüsellüğün belirtileri sabırsızlık, soru tamamlanmadan cevap verme, sırasını beklerken zorlanma şeklinde baş gösterir (161-162). Konsantre olmakta zorlanan ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuk:

- Uzun süre dikkatini bir olaya veremez.

- Kolay hata yapar, detaylara dikkat edemez.
- Sık sık bir oyun veya aktiviteden diğerine geçer.
- Uzun soluklu işlerde başarılı olamaz, işler genelde yarım bırakılır.
- Yapılacak iş ve ödevleri erteler, geciktirir.
- Konuşma esnasında karşısındaki dinlemekte zorlanır, konuşmaları akılda tutamaz.
- Yapılması gerekenleri sık sık unuttur.
- Gençlerde nedensiz huzursuzluk şeklinde göze çarpar.
- Sessiz oyunlarda sessiz kalmaz, genellikle aşırı konuşur.
- Oturduğu yerde duramaz, sürekli ayakta dolaşır, eşyalara tırmanır.

Hiperaktivite teşhisi çocuk psikiyatri, çocuk nöroloğu, psikolog, ortofonist gibi uzmanlar tarafından birçok verinin değerlendirilmesiyle konulur. Tedavide ilaçların yanı sıra, psikoterapiler, psikodinamik tedavi ve eğitimle tedaviden faydalanılmaktadır (Heuzey, 2005: 122-134).

2.7.2. Uyum Bozukluğu ile Duygusal ve Davranış Bozukluğu Olan Öğrenciler

Duygusal ve davranışsal gelişim açısından uyum, kişinin gereksinimlerini belli miktarda karşılayabildiği, çevresiyle ahenkli bir ilişki içinde olduğu bir durumdur. Uyum sağlamada sağlıklı zihinsel, sosyal ve duygusal gelişim işlevleri çok önemlidir (Arı, 2018: 319, 320). Duygusal bozukluk, insanlarla anlamlı ilişkiler kurmanın ya da kurulan ilişkileri sürdürmenin, olumlu ve doğru bir benlik duygusu gelişiminin bir anda yavaşlaması veya durmasıdır (Lasher, Mattick, Perkins, Hippel ve Failey, 1998). Duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrenciler yaşlılarına göre davranışları toplumdaki ortak sosyal ve kültürel değerlere uymayan, duygu ve tepkileri yaşlılarından farklılık gösteren ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetine gereksinim duyan bireylerdir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2012).

2.7.3. Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler

Görme yetersizliği olan öğrenciler görme keskinlikleri dikkate alınarak az görenler ve hiç görmeyenler olarak iki çeşittir. Az görebilenler, büyütücü araçlar yardımıyla ya da büyük puntolu yazılı materyalleri okuyabilirler (Karataş, 2000). Hiç göremeyen kesim olan körler de gölgeleri algılayabilseler bile duyararak ve dokunarak öğrenmeye çalışırlar. Görme yetersizliği olan öğrencilerin zihinsel algılamada sıkıntıları yoktur. Sadece görsel bilgiyi zihinlerinde canlandıramadıkları için bilişsel, dil ve sosyal becerilerinin gelişmesinde gecikme olabilir. Görme yetersizliği olan öğrenciler öğrenimlerini yatılı görme engelliler okullarında devam ettirdikleri gibi genel eğitim sınıflarında da eğitim aldıkları görülmektedir (Özgür, 2015: 53).

2.7.4. İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler

İşitme yetersizliği olan öğrenciler işitme yetisinin bir kısmının ya da bütününün yok olmasından ötürü konuşmayı öğrenirken, dili kullanırken ve iletişim kurarken bazı zorluklar yaşarlar. İşitme yetersizliği olan çocuğun esas sorunu iletişim kuramamasıdır. İletişim kurabilmesi için çocuğun karşı tarafa ileti gönderip, alması gerekir. Gelen iletileri net bir biçimde alamadıkları için karşıdakini de anlayamazlar. Çünkü sesin kuvveti yeteri kadar gelmemekte veya hiç işitilememektedir (Laporta, McGee, Martin, Vorce, Hippel ve Danovan, 1996). İşitme engelli çocukların eğitimi sırasında işaret desteği ve işaret desteği olmayan iki farklı iletişim türü kullanılmaktadır (Girgin, 2003).

2.7.5. Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler

Zihinsel yetersizlik fonksiyonellik bakımından davranışlarda büyük ölçüde ortalamanın altında olunmasıdır. Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler öğrenmede, öğrendiklerini hatırlamada, problem çözmede sürekli olarak diğer öğrencilerin gerisindedirler (Whiteside Lynch ve Howald Simms, 1988: 14-15). IQ yani zekâ seviyesi 50/55–70 IQ arası olanlar hafif dereceli, 35/40-50/55 IQ aralığında olanlar orta dereceli, 20/25-30/35 IQ aralığında olanlar ağır dereceli, 20/25 IQ ve altındakiler ise çok ağır zihinsel yetersizliği olan öğrenciler olarak gruplandırılır (MEB, 2015).

Tablo-2.7.5: Zihinsel Yetersizliği Olanların Sınıflandırılması

SINIFLANDIRMA	
Psikolojik Sınıflandırma	Eğitsel Sınıflandırma
Hafif Derecede Zihinsel Yetersizliği Olanlar	Eğitilebilir Zihinsel Yetersizliği Olanlar
Orta Derecede Zihinsel Yetersizliği Olanlar	Öğretilebilir Zihinsel Yetersizliği Olanlar
Ağır Derecede Zihinsel Yetersizliği Olanlar	Ağır ve Çok Ağır Zihinsel Yetersizliği Olanlar
Çok Ağır Derecede Zihinsel Yetersizliği Olanlar	

(MEB, 2015)

Eğitebilir zihinsel yetersizliği olan öğrenciler uygun özel eğitim desteğiyle kaynaştırmadan önemli başarılar elde etmektedir. Genel olarak zihinsel yetersizliği olan bütün öğrencilerin uygun kaynaştırma türü ve destek eğitimle beraber etkili bir şekilde kaynaştırma eğitimi alması mümkündür (Ersoy ve Avcı, 2001: 170).

2.7.6. Ortopedik Yetersizliği Olan Öğrenciler

Ortopedik yetersizliği olan öğrenci, hastalık, kaza veya genetik sorunlardan kaynaklı kas ve eklemlerin görevini gerçekleştirememesine bağlı olarak hareketlerinde eksiklikler oluşan bu nedenle de özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyaç duyan bireydir (Aliğa RAM, 2015). Bu öğrencilerin bağımsız hareket edebilme yetenekleri ve motor becerileri kısıtlıdır. Bu kişilerde uyum, konuşma ve öğrenme güçlükleri görülebilir. Hazırlanacak BEP ile kaynaştırma eğitimi olarak eğitimlerini sürdürebilirler. Ankara Aydınlikkevler Ortopedik Özürlüler Temel Eğitim Okulu ve Yetiştirme Yurdu ülkemizde ortopedik yetersizliği olan öğrencilerin eğitimleri için açılan ilk resmi eğitim kurumudur (Çağlar, 1976: 14).

2.7.7. Otistik Öğrenciler

Otizmin, temelinde iletişim, sosyal beceriler ile davranışa yönelik alanlarda yaşanan güçlükler vardır. Sosyal iletişimde güçlükler ve sınırlı ya da tekrarlayıcı davranış ve ilgiler otizmin tanımı içerisinde yer almaktadır (Akoğlu, 2015: 97). Otistik çocukların diğer insanlarla olan iletişimindeki kısıtlılık sebebiyle özel eğitime ihtiyaçları vardır. Otizimli çocukların eğitimi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı otistik çocuklar eğitim merkezi ve yine ilköğretim okulları bünyesinde oluşturulan

bağımlı otistik çocuklar eğitim merkezi kuruluşlarınca sağlanmaktadır. İlköğretim okulları içerisindeki bu sınıflarda öğrenciler yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi ile eğitimlerine devam ederler (Aydın, 2009).

2.7.8. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler

Özel öğrenme güçlüğü; kendini dinleme, düşünme, konuşma, okuma, yazma, heceleme ya da matematiksel hesaplama alanlarında sözlü ve yazılı olarak dil kullanımı ve anlamlandırmadaki temel psikolojik zorlukları kapsar. (Bender, 2014: 25). Özel öğrenme güçlüğü olan birey ise; dili yazılı ya da sözlü kullanmak ve anlamak için gereken bilgi edinme süreçlerinden birinde veya birçoğunda meydana gelen ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkatini toplama veya cebir işlemlerini çözmede güçlük yaşadığı için özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerdir (MEB, 2010).

Konuşma ve psikomotor becerilerindeki yetersizlik daha kolay tespit edilebilirken, okuma, yazma ve matematik becerilerindeki yetersizlikler okul hayatıyla ortaya çıkmaktadır (Deniz, Hamarta ve Akdeniz, 2014: 51). Bu öğrencilerin yetersizlikleri belirgin olarak eğitim öğretim hayatına başladıkları sırada ortaya çıktığı için ilkökul yıllarında kaynaştırma uygulamasına başvurulur.

2.7.9. Süreğen Hastalığı Olan Öğrenciler

Baykoç Dönmez (2018)'e göre uzun süreli (süreğen) hastalıklar, çocuğun sağlığını olumsuz etkileyen sebeplerden ötürü uzun süre tedavi görmesini veya bazı zamanlarda hastanede yatmasını gerektiren hastalıklardır. Eğitimleri hastanelerde 'hastane okulları veya sınıfları' açılarak devam ettirilebilir. Süreğen hastalık çeşitleri:

- Kan hastalıkları (hemofili, orak hücre anemisi vb.)
- Kronik romatizmal, kalp, iskelet sistemi hastalıkları
- Konjenital kalp hastlıkları
- Metabolik hastalıklar (diabet, şeker hastalığı vb.)
- Kronik enfeksiyonlar
- Kronik nörolojik hastalıklar

- Kronik böbrek ve akciğer hastalıkları
- Genetik geçişli ve alerjik hastalıklar
- Malign hastalıklar (Kanser) (357).

2.7.10. Üstün Zekâlı ve Özel Yetenekli Olan Öğrenciler

Üstün yetenekli bireyler zihinsel anlamda akranlarından sıradışı farklılık gösteren, genel zihinsel yetenek, belli bir akademik alanda yetenek, yaratıcı ve üretici düşünme yeteneği, liderlik yeteneği, görsel ve performans sanatlarında yetenek ve psiko-motor alanlarda yeteneklerinden bir veya birden fazlasında üstün performans ve başarı gösteren bireylerdir (Dağlıoğlu, 2015:166). Üstün yetenekli programına seçilecek öğrencilerde zekâ testi skoru, okul notları ve öğretmen tavsiyesi gibi ölçütler aranır. Ayrıca ders içi performans, yüksek motivasyon ve beceriler, sınıf içi davranışlar da programa kabul için aranan niteliklerdendir (Davis, 2013: 240).

Ülkemizde 1990'lı yıllardan itibaren özel yeteneklilere yönelik eğitim kurumları açılmıştır. Özel yeteneklilere yönelik eğitim veren kurumlar, okul ve okul sonrası programlar olarak iki şekildedir. Devlet okulları ve özel okullarda lise düzeyinde eğitim fırsatları sunulmaktadır. Bunlardan fen liseleri, matematik ve fen alanında, sosyal bilimler liseleri ise edebiyat-sosyal bilimler alanında üstün yetenekli öğrenci yetiştirmek için açılmıştır. Üstün yetenekliler için diğer okullar, sanat ve müzik alanındaki üstün yeteneği olan öğrencilere eğitim veren konservatuarlar ile resim ve spor alanında zenginleştirilmiş eğitim sunan güzel sanatlar ve spor liseleridir. Ayrıca liselerin yanı sıra ilkököl düzeyinde ülkemizde ilk ve tek olma özelliği taşıyan Beyazıt Ford Otosan İlkokulu, sınıfların yarısı üstün yetenekli öğrenciler diğer yarısı normal öğrencilerin eğitim aldığı bir eğitim kurumudur (Demirel Gürbüz ve Öpengin, 2017: 241-246).

Okul sonrası programlar ise Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM) ve çeşitli üniversiteler bünyesinde yürütülen programlardır. 1992 yılında MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Üstün Yeteneklilerin Eğitimi şubesine bağlı olarak Bilim Sanat Merkezleri kurulmuştur. Bu

kurumlarda okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesindeki üstün yetenekli öğrenciler normal eğitim zamanlarının haricinde potansiyellerini geliştirmek için eğitilirler. Üniversiteler bünyesinde yürütülen programların ilki 2007 yılında Anadolu Üniversitesi'nde kurulmuştur (Demirel Gürbüz ve Öpengin, 2017: 249).

2.7.11. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Öğrenciler

Dil ve konuşma bozukluğu, bireyin dili kullanırken, konuşma becerisini kazanırken, iletişim kurarken sözel iletişim esnasındaki yetersizlik ve eksiklerinden ötürü akademik başarısının ve sosyal uyumunun olumsuz şekilde etkilenmesi halidir. Dil ve konuşma bozuklukları birbirinden farklı kavramlardır. Dil bozuklukları, konuşulanları anlama, düşünce ve duygularını anlatma esnasında yaşanan sıkıntıları içerir. Konuşma bozukluklarında ise kekemelik, ses ile artikülasyon bozuklukları yer alır (Liebergott, Favors, Hippel ve Needleman, 1992: 15). Öğrencinin zihinsel süreçlerinde herhangi bir sorun yoktur. Bu öğrenciler duydukları sesleri yazma aşamasında harfleri karıştırıp yanlış yazabilirler. Dil ve konuşma güçlüğü olan öğrenci için düzenlenen eğitim etkinlikleri hazırlanırken basitten karmaşığa, somuttan soyuta, özelden genele, yakından uzağa şeklinde bir yol çizilmelidir (Levent, Kaya, Kış ve Gemici, 2001: 10).

2.7.12. Cerebral Palcy Hastalığı Olan Öğrenciler

Cerebral Palcy (C.P.) çoğunlukla beyin felci olarak bilinir. 'Cerebral'in sözlük anlamı beyin, 'palcy'nin ise hareketlerdeki yetersizliktir. C.P. hamilelikte, doğum esnası ya da doğum sonrasında beyindeki sinir dokularında bir hastalık, sakatlanma ya da noksanlıktan kaynaklı motor hareketlerinde görülen anormalliklerdir. C.P. hastaların genelinde el, ayak ve konuşma sistemlerini etkilemektedir (Çağlar, 1976: 28). Bunlar, kas tonusunun artması olan hipertoni, kas tonusunun azalması olan hipotoni, istemsiz hareketler olan atetoz diğer bir tabirle diskinetik ve son olarak denge bozukluğu olan ataksi şeklinde dört çeşit C.P. vardır (Salend, 2005: 86). Bu hastalığın tedavisi olmamakla birlikte, hastalıkta herhangi bir ilerleme veya gerileme görülmemektedir (Kulaksızoğlu, 2015: 137).

2.8. Kaynaştırma Eğitime Hazırlık Uygulamaları

Sınıf öğretmenlerin, yalnızca öğrencilerin davranışlarının sonuçlarını içeren değil aynı zamanda kuralları, yöntemleri ve sınıf organizasyonunu da içeren kapsamlı bir davranış yönetimi planına sahip olmaları gerekir. Bu plan doğrultusunda fiziksel ortama, eğitim sürecine, olumlu sınıf iklimi oluşturmaya, eğitim öğretime yönelik uyarlamalar yapılmalıdır (Smith, Polloway, Patton ve Dowdy, 2001: 382).

Kaynaştırma eğitiminin doğru ve uygun bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için:

- Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması,
- Eğitim ortamlarının düzenlenip hazırlanması,
- Kaynaştırma öğrencilerinin hazırlanması,
- Normal sınıf öğrencilerinin hazırlanması,
- Öğretmenlerin hazırlanması,
- Okul yönetiminin hazırlanması,
- Ailelerin hazırlanması şeklinde birtakım hazırlıklar ve uyarlamaların yapılması gerekir (Batu, 2000).

Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin algı seviyeleri, dikkat süreleri, kavrama becerileri, hâlihazırdaki becerileri ile bu becerileri kullanabilmeleri kişiden kişiye farklılık gösterdiğinden tüm öğrencilere uygulanan standart bir eğitim programı yoktur. Bu sebeple bireyselleştirilmiş eğitim programlarına ihtiyaç duyulur. Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) bireye öğretilecek konuları, uygun eğitim ortamlarını, yöntem, teknik ve materyalleri, hedeflenen kazanımları öğrenciye uyarlayan, kişinin başarısını değerlendiren, bireyin ailesinin onayıyla yürürlüğe giren detaylı bir programdır (Özbey, 2007: 19). BEP senede en az bir kez değerlendirilir. Böylece öğrencinin durumunun programda değişiklik gerektirip gerektirmediği tespit edilip; öğrencinin akademik hayatı boyunca standart bir plana bağlı kalması önlenmiş olur (Fiscuss ve Mandel, 1997: 24).

Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma uygulamasından önce ve uygulama sırasında karşılaşacağı sorunlarla başa çıkabilmesi onun eğitim sürecine iyi bir şekilde hazırlanmasına bağlıdır. Öncelikle sınıf işleyişi ve kuralları öğretilerek

öğrenci hazırlanır. Daha sonra özel gereksinimi olan öğrenciler yetersizlik türü ve boyutuna göre akademik becerileri desteklenir. Hazırlık sürecindeki bir diğer aşama öğrenciye sosyal beceri öğretimidir. Bu beceriler özel gereksinimi olan öğrencinin akranları, öğretmenleri ve diğer kişilerle etkileşimini kolaylaştıran, sosyal kabullerini arttıran hal ve hareketlerdir. (Sucuoğlu ve Kargın, 2010: 314).

Sınıf öğretmenin öncelikle normal gelişim gösteren öğrencilerini kaynaştırma eğitimine hazırlaması gerekir. Normal öğrencilerin özel gereksinimli öğrencinin durumuyla ilgili bilgisi kısıtlı olacağından öğretmen, kaynaştırma öğrencisi sınıfa dâhil edilmeden öğrencilerine birtakım bilgi ve beceriler sunmalıdır. Buradaki amaç, normal öğrencilere özel gereksinimi olan yaşlılarının yetersizliği ve yapabildikleri hakkında farkındalık yaratmaktır (Güzel Özmen, 2013: 61).

Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin, kaynaştırma uygulamasına istekli ve özel eğitime muhtaç öğrenciyi kabullenici bir tutuma sahip olmaları gerekir. Çünkü öğretmenin tutumu öğrencinin benlik imajını, akademik başarılarını hatta normal öğrencileri etkileyeceği için öğretmenin sahip olduğu olumsuz tutum öğrencinin başarısını olumsuz yönde etkileyecektir (Kuz, 2001: 35).

Okul yönetiminin kaynaştırma eğitime destek vermesi öğretmen ve okuldaki diğer personelin eğitimi ve işbirliğini, özel gereksinimi olan öğrenci için kriterlerin belirlenmesi ile gelişimlerinin değerlendirilmesini, programda yapılacak değişikliklerin yapılmasını kolaylaştıracaktır. Bu sebeple okul müdürleri için kaynaştırma eğitiminin kilit noktası da demek mümkündür (Sucuoğlu, 2006: 54).

Kaynaştırma uygulamasında özel gereksinimi olan öğrencilerin aileleri kadar normal öğrencilerin aileleri de etkilenmektedir. Her iki öğrenci tipinin ailelerinin kaynaştırma eğitime hazırlanması kaynaştırma eğitimin başarıya ulaşması açısından önemlidir (Batu ve Odluyurt, 2013: 32). Ailelerin sürece etkin katılımını sağlamak, kaynaştırma eğitiminin başarıya ulaşması için büyük önem taşımaktadır (Aydın, 2015: 135).

Kaynaştırma eğitiminin başarılı olabilmesi tüm bu hazırlıkların başarıyla yürütülüp uygulanmasına bağlıdır. Kaynaştırma süreci içerisinde birbirine bağımlı ve

birbirinden etkilenen unsurlar desteklendikçe, istenilen amaca ve başarıya ulaşmak kolaylaşacaktır. Öğretmenler, normal gelişim gösteren öğrenciler, kaynaştırma öğrencileri, okul yönetimi, aileler, fiziksel ortam, bireyselleştirilmiş eğitim programları, özel eğitim destek hizmetleri ve ek hizmetler kaynaştırmayı başarıya ulaştıran etmenlerdir (Özgür, 2015: 63). Eğitimin bir bütün olarak ele alınması gerektiği düşünüldüğünde bu unsurların bir arada ve sorunsuz işleyişi başarıyı kendiliğinden getirecektir.

2.9. Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar

Özel gereksinimi olan öğrencilerin, normal sınıflarda yaşlarıyla beraber eğitim almaları gün geçtikçe daha çok kabul görmekte, fakat uygulamada bazı sıkıntılar yaşanabilmekte ve istedik gelişmeler elde edilememektedir. Uygulama esnasında karşılaşılan engel ve sorunları olumsuz öğretmen tutumları, uygun personel ve destek hizmetin olmayışı, fiziksel çevrenin yetersizliği başlıklarında incelemek mümkündür (Sucuoğlu ve Kargın, 2010: 54).

2.9.1. Olumsuz Öğretmen Tutumları

Öğretmenin rolü sınıf yönetiminden, eğitim-öğretim uygulamasına, öğrenci ilişkilerinden, ders dışı etkinliklere kadar çok yönlüdür. Bunların yanı sıra sınıfta kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenin görev ve sorumlulukları daha da artmaktadır. Kaynaştırma öğrencisinin kabulünde öğretmen faktörü büyük rol oynar. Bu süreçte öğretmenin takındığı tutum ve davranışlar eğitim sürecini doğrudan etkileyecektir.

Tutumlar, kişilere, gruplara, fikir veya nesnelere karşı önceden şekillenmiş duygu, düşünce ve inançların tümüdür ve içseldir. Kişi veya olaylara, onlara takınılan tutumların etkisiyle davranılır (Özyürek, 2009: 11). Öğretmenlerin sahip oldukları olumsuz tutumlar, kaynaştırma uygulamasının en önemli engellerinden birisidir. Çünkü öğretmenin kaynaştırma öğrencisine yönelik tutum ve davranışları normal öğrencilerce model alınmakta olup; bu durum da karşılıklı etkileşimi en aza indirir ve etkili bir öğrenme-öğretme sürecini sekteye uğratar (Sucuoğlu, 2006: 60).

Başlangıçlarda birçok öğretmen, yetersizliği olan öğrencilerin genel eğitime dâhil edilip kaynaştırılması konusunda endişeli olup, bazıları ise bu uygulamaya şiddetle karşı çıkmıştır. Genel eğitim sınıf öğretmenlerinin sınıflarında engelli olarak sınıflandırılan öğrencileri kabul etmekte isteksiz oldukları anlaşılmaktadır (Choate, 2000: 15). Kaynaştırma uygulamasında olumsuz görüşe sahip olan öğretmenler, özel gereksinimli öğrencilerin özel eğitim sınıflarına gönderilmesinden memnun olup, hafif engelli öğrencilerin genel eğitim sınıflarına tam zamanlı katılımının akademik veya sosyal açıdan yararlı olacağına inanmamaktadır (Salend, 2005: 38).

2.9.2. Olumsuz Ebeveyn Tutumları

Kaynaştırma sınıfındaki normal öğrencilerin ebeveynleri kaynaştırma eğitimine olumsuz düşüncelere sahipse, bu olumsuz bakış açıları, çocuğunu da kolayca etkilemektedir. Bu ailelerin kaynaştırma öğrencilerinin kendi çocuklarıyla aynı sınıflarda eğitim görmelerinden hoşnutsuz olduğu görülürken; bunun aksine kaynaştırma öğrencisi olan ailelerin, çocuklarının normal gelişim gösteren çocuklarla bir arada eğitim görmesinden memnundurlar (Özbaba, 2000).

2.9.3. Uygun Personel ve Destek Servislerin Olmaması

Kaynaştırma uygulamalarında sınıf öğretmeni ile özel gereksinimi olan öğrenciye ihtiyaçları doğrultusunda, destek eğitim hizmetlerinin sunulması gereklidir. Maalesef ki, ülkemizde özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin tespit edilmesi, değerlendirilmesi, bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanması, öğretimin planlaması ile uygulanması aşamalarında sınıf öğretmenin işini kolaylaştıracak destek hizmetler mevcut değildir. Bu durum kaynaştırma eğitimini olumsuz etkilemektedir (Sucuoğlu ve Kargın, 2010: 55).

2.9.4. Okuldaki Fiziksel Çevrenin Yetersizliği

Fiziksel ortam, derslik ve sınıftaki eşyalardan oluşmaktadır. Sınıfa yerleştirilen kaynaştırma öğrencisinin yetersizlik türüne göre sınıf ortamı düzenlenmelidir (Batu ve Uysal, 2015: 132). Özel gereksinimli öğrenciler okulun fiziki bölümlerinde

yüksek basamaklı merdivenler, oturmaya uygun olmayan tuvaletler, kantinler, ulaşılabilir mesafede olmayan sınıf tahtaları, laboratuvar ve kütüphaneler gibi bazı sorunlarla karşılaşabilir. Öğrencilerin başarılı olabilmesi için okul ve çevresinde rahat ve güvenli bir ortamın sağlanması esastır. Aksi halde başarının düşmesi kaçınılmaz bir gerçektir (Şahin, 2010). Ayrıca ortam ısısının gereğinden fazla olması, ortamdaki ışığın loş olması da öğrencilerin derse dikkatlerini uzun süre vermede sorun yaratacaktır (Kargın, 2015: 104). Normal öğrencilerin akademik başarısının dahi, fiziksel çevrenin olumsuz şartlarından etkilendiği düşünüldüğünde kaynaştırma öğrencisinin başarısının bu gibi durumlardan etkilenmemesi mümkün olmayacaktır.

2.9.5. Normal Öğrencilerin, Özel Gereksinimli Akranlarına Karşı Olumsuz Tutumları

Okulda öğrenilen bilgiler sadece öğretmen-öğrenci etkileşiminden öğrenilmez. Çocuklar öğrenmenin çoğunluğunu akranlarıyla olan etkileşimlerinden elde ederler (Batu ve Odluyurt, 2013: 27). Normal öğrencilerin özel gereksinimli akranlarıyla olan ilişkileri ne kadar olumlu yönde olursa, kaynaştırma öğrencisi tarafından örnek alınan davranış, tutumlar ve bunun sonucunda da elde edilen kazanımlar o yönde olumlu olacaktır.

Normal öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisinin engelini çeşidi, içeriği hakkında bilgilerinin olmaması, ne yapacaklarını bilememeleri arkadaşlarından uzak durmalarına neden olabilmektedir. Bir hazırlık yapılmadan kaynaştırma uygulamalarının gerçekleştirilmesi pek çok kaynaştırma öğrencisinin akranları tarafından dışlanmasına, sınıf öğretmenin kaynaştırma öğrencisinin sosyal kabulünde etkin bir rol oynayamamasına, kendisinin de öğrencisini göz ardı etmesine neden olabilmektedir (Yaşaran, 2009). Bu tarz durumlar günümüzde akran zorbalığı olarak tanımlanmakta olup; kaynaştırma öğrencisinin öğrenmesine ket vurmaktadır.

2.10. İlgili Araştırmalar

Bilginin hızla çoğaldığı bir ortamda bilginin üretilmesi ve tüketilmesi önemlidir. Bilginin üretilip, öğretilmesi ve dağıtılmasında en önemli görevin eğitim sistemine düştüğü bir gerçektir. Eğitim sistemi içerisindeki kurumlardan birisi olan

üniversiteler, bilimsel araştırmaların yapılması ile nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde toplumun geleceği için büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple bilim ve eğitimin bir arada işlenip yürütülmesi görevi büyük ölçüde lisansüstü eğitime ve bu alanda yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerine düşmektedir. Ülkemizde de belirli yıllar aralığında birçok konuda çalışılmış tezlerin genel bir değerlendirmesini yapan tez örneklerine rastlamak mümkündür. Bu tezler, belirlenen yıllarda yapılan çalışmalarda hangi konunun daha çok veya daha az işlendiği kısaca yıllara göre eğilim konuların dağılımının ne şekilde olduğuna dair araştırmacılara ipucu vermektedir. Bu amaçla ilgili alanyazı taramasında birçok çalışmaya rastlanmıştır.

Coşkun, Dünder ve Parlak (2014), “Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı araştırmalarında Türkiye’de özel eğitim alanında (2008-2013) yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Yüksek Öğretim Kurulu’nun (YÖK) tez tarama merkezinde ulaşılan özel eğitim alanında 72 lisansüstü tezdten 61 tanesinin yüksek lisans, 11 tanesinin ise doktora tezi olduğu tespit etmişlerdir. Araştırmanın sonucunda; ulaşılabilen tezlerden en çok 2008 yılında lisansüstü tez yapıldığı, bu tezlerin 8 üniversiteye ait olduğu ve en fazla çalışmanın da Gazi Üniversitesi’nde yapıldığı, engel gruplarına göre dağılımının sayısal sonuçları incelendiğinde en fazla zihin engelliler alanında yapıldığı, en çok incelenen başlığın özel gereksinimli bir öğrenciyeye bir becerinin bir yöntemle öğretilmeye çalışılması olduğu, lisansüstü tezlerin yüksek lisans tez türünün, doktora tez türündeki çalışmalara göre daha fazla çalışıldığı, en fazla nicel yöntemin tercih edildiğini belirlemişlerdir.

Taştepe, Öztürk Serter, Yurdakul, Taygur Altıntaş, Bütün Ayhan (2016), “Türkiye’de Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” adlı araştırmalarında Türkiye’de okul öncesi dönemde kaynaştırma konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesini amaçlamışlardır. Betimsel nitelikte yaptıkları araştırmada, genel tarama modelini kullanmışlar; YÖK’ün sayfasında arşivlenen 25 lisansüstü tezi ele almışlardır. Tezleri doküman analizi tekniği kullanarak incelemişlerdir. Lisansüstü tezlerden 23’ünün yüksek lisans, 2’sinin doktora tezi olduğu, lisansüstü tezlerde 2005 yılından itibaren artış

olduğu ve araştırmaların 2010 yılında en fazla sayıya ulaştığını; araştırmaya dâhil edilen lisansüstü tezlerden 19'unun nicel, 4'ünün nitel ve 2'sinin hem nicel hem de nitel olduğunu, en fazla betimsel yöntemin kullanıldığı, deneysel yöntem ile yapılan çalışmaların daha az sayıda olduğunu belirlemişlerdir. Araştırmada lisansüstü tezlerin ele aldığı çalışma konuları; "kaynaştırmaya yönelik görüş ve tutumlar", "kaynaştırma ortamında bulunan özel gereksinimi olan ve olmayan çocuklar", "kaynaştırma eğitim programlarının etkililiği", "kaynaştırma uygulamalarında öğretmenlerin değerlendirilmesi ve kaynaştırma ortamı" olarak belirlenmiş, en fazla kaynaştırmaya yönelik görüş ve tutumların incelendiği sonucuna ulaşmışlardır.

Metin (2013), "Türkiye'de Okul Öncesinde Kaynaştırmaya İlişkin Yapılan Çalışmaların İncelenmesi" çalışmasında 1992-2013 yılları arasında okul öncesi dönemde kaynaştırmaya ilişkin yapılan 54 çalışma incelenmiştir. Doküman analiz tekniği kullanılarak yapılan araştırmanın sonucunda, çalışmalarda en çok tarama yöntemine başvurulduğu; okul öncesinde kaynaştırmaya ilişkin görüş, tutum, bilgi ve bakış açısının çeşitli değişkenlere göre ele alındığında en çok araştırılan konunun öğretmen görüş, tutum, bilgi, bakış açısı ile ilgili çalışmalar olduğu, daha sonra anne babalara ilişkin görüş, tutum, bilgi ve bakış açısının yer aldığı, çocukların görüş, tutum, bilgi ve bakış açısına yönelik sınırlı sayıda çalışmanın yer aldığı, yöneticilerle ilgili ise yalnızca tek bir çalışmanın bulunduğu tespit edilmiştir.

Bakkaloğlu, Yılmaz, Altun Könez, Yalçın (2018) yapmış oldukları "Türkiye'de Okul Öncesi Kaynaştırma Konusunda Yapılan Araştırmalar Bize Neler Söylüyor?" isimli araştırmalarında ülkemizdeki 1992-2016 yıllarında okul öncesi ve kaynaştırma konusunda yapılmış 58 araştırmanın inceledikleri çalışmalar, derleme, betimsel (nicel ve nitel) ve deneysel (tek denekli ve grup deneysel) olarak üç ana kategoride incelenmiş; 7 derleme, 25'i nitel ve 16'sı nicel olmak üzere 41 betimsel ve 6'sı grup deneysel ve 4'ü tek denekli olmak üzere 10 deneysel araştırma ele alınmıştır. Araştırmaların yıllara göre sayısal olarak dağılımı incelendiğinde, Özellikle 2000'li yılların sonuna doğru okul öncesi kaynaştırmaya ilişkin yapılan yayın sayısının arttığı, 55 araştırmanın 2000 yılı ve sonrasında yayımlandığı, incelenen 58 araştırmanın 49'unun 2010 yılı ve sonrasında yayımlandığı dikkati çekmektedir.

Okul öncesinde kaynaştırma alanında yapılan araştırmalar katılımcılarına göre incelendiğinde, çoğunluğunun öğretmenler ile yürütüldüğü, aile ve öğrencilerle yürütülen araştırmaların sınırlı olduğu; okul öncesinde kaynaştırma ile ilgili diğer elamanların (okul yöneticileri, destek hizmet sağlayıcılar, para profesyoneller, sivil toplum kuruluşları, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri vb.) araştırmalarda yer almadığı belirlenmiştir.

Araştırmalar amaçlarına göre ele alındığında, sıklıkla okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş, bilgi, tutum, gereksinim ve sorunlarını belirlemeye yönelik nitel ve nicel araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Araştırmalarda kullanılan yöntemler incelendiğinde, çoğunluğunun betimsel yöntemlerle gerçekleştirildiği ve nitel araştırma yöntemlerinin nicel araştırmalara göre daha çok tercih edildiği görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırmaya katılanların cinsiyetleri, veri toplama aracı/araçları ve özellikleri, araştırma verilerinin toplanması ve analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde yayınlanmasına izin verilen 1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanında ülkemizde çalışılan lisansüstü tezlerin analizini yapmaya yönelik bu araştırma nitel verilere dayalı doküman analizi tekniği ile yapılan bir araştırmadır. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Şimşek ve Yıldırım, 2013: 217). Bu tarama yapılırken araştırılan tezlerin konunun içeriğine uygun olmasına özen gösterilmiştir. Elde edilen veriler frekans ve yüzdelerle analiz edilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde Türkiye'de 1997-2017 yılları arasında yazılmış ve 04.03.2018 tarihine dek yayınlanmasına izin verilen “Kaynaştırma Eğitimi” anahtar sözcüklü lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Ölçüt örneklemedeki esas fikir, önceden tanımlanmış kriterleri taşıyan bütün durumların çalışmaya dâhil edilmesidir (Şimşek ve Yıldırım, 2013:140). Araştırmada 156 tezin tamamına ulaşılmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın içeriğindeki tezlere YÖK'e ait internet sayfasından ulaşılmış, tezler bir liste haline getirildikten sonra, erişim imkânı olan tezlerin dijital kopyası bilgisayara kaydedilerek araştırılmak üzere depolanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Ulaşılan tezler değerlendirilirken doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Lisansüstü tezler; tez sayıları, üniversite, lisans düzeyi, enstitü, araştırmacıların cinsiyeti, araştırmanın başlığı, örneklem, veri toplama teknikleri, anabilim dalları, araştırma desen ve türlerine göre incelenmiştir. Bu verilerin analizinde içerik analiz tekniği kullanılmıştır. İçerik analizlerindeki temel hedef, elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Veri analizinin bölümleri; verilerin kodlanması, temaların saptanması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenip tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Tez Sayıları: Ulaşılan tezlerin sayıları; yıl, üniversite ve lisansüstü düzeyleri açısından incelenmiştir.

Araştırmanın Yapıldığı Enstitüler: İncelenen tezlerin enstitüleri, Sosyal Bilimler, Eğitim Bilimleri, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri olmak üzere dört çeşit enstitüden oluşmaktadır. Bu araştırmada tezlerin, enstitülere göre dağılımları verilmiştir.

Kullanılan Araştırma Türleri: Tezlerde nicel, nitel ve karma olmak üzere üç çeşit araştırma türü kullanılmıştır.

Araştırmacının Cinsiyeti: Araştırmada; araştırmacıların cinsiyetlerinin dağılımı verilmiştir.

Araştırmaların Yapıldığı Anabilim Dalları: Kaynaştırma eğitimi alanında yapılmış tezlerin anabilim dalları çok fazla çeşitlilik göstermektedir. Araştırmamızda yirmi beş tane anabilim dalına rastlanmaktadır:

- Özel Eğitim
- Çocuk Gelişimi ve Eğitim
- İşletme Yönetimi
- Güzel Sanatlar Eğitimi
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
- Okul Öncesi Eğitimi

- İlköğretim
- Eğitim Bilimleri
- Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi
- Sosyal Hizmet
- Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri
- Yabancı Diller
- Eğitim Programları ve Öğretim
- Engelli Çalışmaları
- Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi
- Büro Yönetimi Eğitimi
- İşitme Engellileri Öğretmenliği
- Türkçe Eğitimi
- Zihin Engelliler Eğitimi
- İç Mimarlık
- Eğitim Yönetimi ve Denetimi
- Sınıf Öğretmenliği
- Görme Engellilerin Eğitimi
- Sosyoloji
- Psikoloji

Çalışılan Örneklem: İncelenen tezlerde çalışılan örneklem, on üç alt başlıkta sınıflandırılmıştır:

- Öğretmenler,
- Öğretmen Adayları,
- Öğrenciler,
- Veliler,
- Yönetici
- Öğretmen-Veli,
- Öğretmen-Öğrenci,
- Öğretmen-Yönetici,

- Öğretmen-Öğrenci-Veli,
- Öğretmen-Öğretmen Adayı,
- Öğretmen-Öğrenci-Veli-Yönetici,
- RAM uzmanları-Veli,
- RAM uzmanları-Öğrenci şeklinde kategorilerde incelenmiştir.

Araştırma Desenleri: İncelenen tezler:

- Deneysel araştırma,
- Tarama,
- Kültür analizi,
- Eylem araştırması,
- Durum çalışması,
- Tarama ve deneysel,
- Nedensel araştırma,
- Tarama ve bağıntısal,
- Olgu bilim,
- Tarama ve olgu bilim,
- Tarama ve korelasyonel araştırma,
- Nedensel karşılaştırılmalı ve bağıntısal araştırma şeklinde on iki alt kategoride incelenmiştir.

Araştırma Başlıkları: Araştırma başlıkları;

- Kavram ve Beceri Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler
- Katılımcı/ Örneklem Görüş, Tutum ve Beklentileri
- Kaynaştırma ve Normal Öğrencilerin Karşılaştırılması ve Akran İlişkileri
- Program Etkililiği
- Öğrenci, Ebeveyn ve Eğitimci Psikolojisi
- Ebeveyn, Öğrenci ve Eğitimci Psikolojisi
- Ebeveyn ve Eğitimcinin Bilgi Düzeyleri ile Yeterlilikleri
- Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri
- Kaynaştırma Eğitimi

- Var Olan Durumun Belirlenmesi
- Öğrenci Başarısını Etkileyen Etmenler
- Destek Hizmetler
- Ölçek Geliştirme
- Materyal Geliştirme
- Eğitim Ortamları

şeklinde sınıflandırılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümdeki bulgular araştırmanın sorularına cevap aramak amacıyla gerçekleştirilen çıkarımsal analizler ile elde edilmiştir.

4.1. Lisansüstü Tezlerin Sayıları (Üniversite, Yıl, Lisansüstü Düzeylerine Göre)

Araştırmanın birinci araştırma sorusu olan “1997–2017 yılları arasında kaynaştırmayla ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yıllara, üniversitelere ve lisansüstü düzeylerine göre dağılımına” ilişkin bulgular Tablo 4.1. ve Tablo 4.2. deki gibidir. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı Tablo 4.1.de; tezlerin yıllara ve lisansüstü düzeylerine göre dağılımı ise Tablo 4.2. de verilmiştir.

Tablo-4.1: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	Frekans	Yüzde
Gazi Üniversitesi	26	16,66
Anadolu Üniversitesi	24	15,38
Ankara Üniversitesi	14	8,97
Abant Üniversitesi	11	7,05
9 Eylül Üniversitesi	9	5,76
Marmara Üniversitesi	6	3,84
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	5	3,20
Selçuk Üniversitesi	4	2,56
Zirve Üniversitesi	4	2,56
Akdeniz Üniversitesi	3	1,92
18 Mart Üniversitesi	3	1,92
Trakya Üniversitesi	3	1,92
Beykent Üniversitesi	3	1,92
Yeditepe Üniversitesi	3	1,92
Ege Üniversitesi	2	1,28
Aydın Üniversitesi	2	1,28
Maltepe Üniversitesi	2	1,28
Atatürk Üniversitesi	2	1,28
İstanbul Üniversitesi	2	1,28
Çukurova Üniversitesi	2	1,28
19 Mayıs Üniversitesi	2	1,28
Fatih Üniversitesi	2	1,28
Gaziantep Üniversitesi	2	1,28
Fırat Üniversitesi	2	1,28
Ortadoğu Teknik Üniversitesi	1	0,64
Hacettepe Üniversitesi	1	0,64
İstanbul Arel Üniversitesi	1	0,64
Uludağ Üniversitesi	1	0,64
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	0,64
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	0,64
Dumlupınar Üniversitesi	1	0,64
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	0,64
Osmangazi Üniversitesi	1	0,64
Aksaray Üniversitesi	1	0,64
Amasya Üniversitesi	1	0,64
Bülent Ecevit Üniversitesi	1	0,64
Okan Üniversitesi	1	0,64
Erciyes Üniversitesi	1	0,64
Pamukkale Üniversitesi	1	0,64
Cumhuriyet Üniversitesi	1	0,64
İtü Üniversitesi	1	0,64
Sakarya Üniversitesi	1	0,64
Toplam	156	100

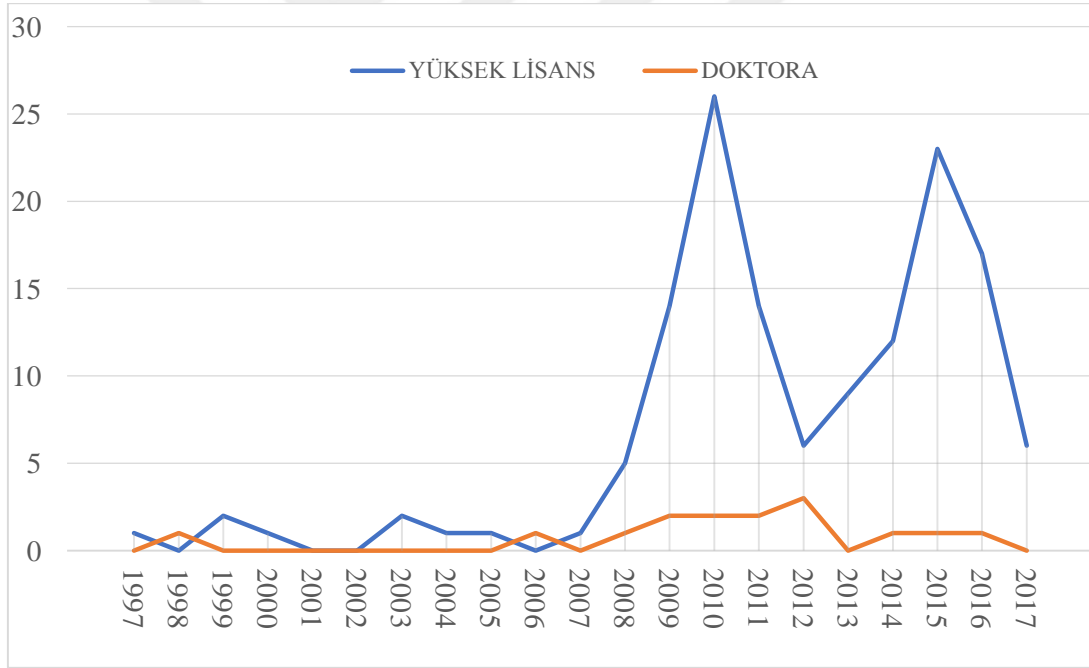
Tablo 4.1. incelendiğinde en çok tez çalışması gerçekleştiren üniversiteler arasında birinci sırada 26 tez ile Gazi Üniversitesi, ikinci sırada 24 tez ile Anadolu Üniversitesi, üçüncü sırada ise 14 tez ile Ankara Üniversitesi gelmektedir. Bu üniversiteleri Abant Üniversitesi 11, 9 Eylül Üniversitesi 9, Marmara Üniversitesi 6, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi 5, Selçuk ve Zirve Üniversiteleri 4, Akdeniz, 18 Mart, Trakya, Beykent ve Yeditepe Üniversiteleri 3, Ege, Aydın, Maltepe, Atatürk, İstanbul, Çukurova, 19 Mayıs, Fatih, Gaziantep ve Fırat Üniversiteleri 2, Ortadoğu Teknik, Hacettepe, İstanbul Arel, Uludağ, Karadeniz Teknik, Necmettin Erbakan, Dumlupınar, Süleyman Demirel, Osmangazi, Aksaray, Amasya, Bülent Ecevit, Okan, Erciyes, Pamukkale, Cumhuriyet, İTÜ ile Sakarya Üniversiteleri 1'er tez ile takip etmektedir.

Tablo-4.2: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Düzeyi ve Hazırlanan Yıllara Göre Dağılımı

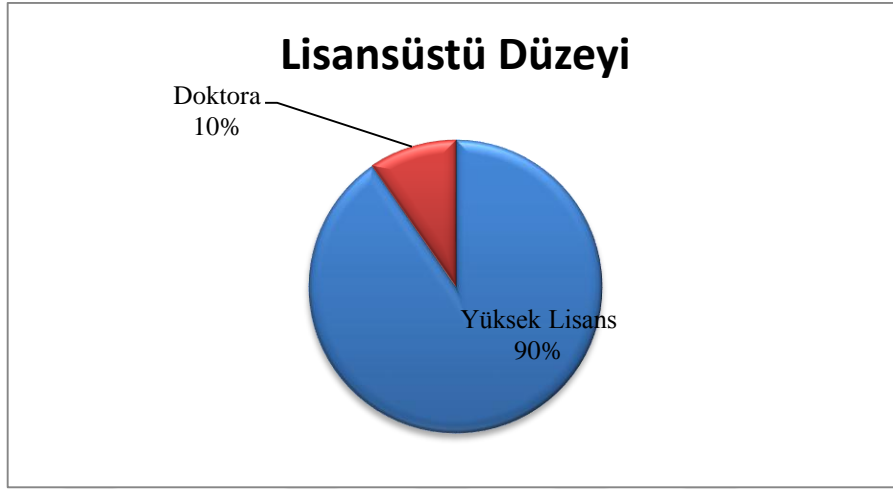
Yıllar	Yüksek Lisans Frekans	Doktora Frekans	Toplam Frekans L.üstü Tezler	Yüzde
1997	1		1	0,64
1998		1	1	0,64
1999	2		2	1,28
2000	1		1	0,64
2001			0	0
2002			0	0
2003	2		2	1,28
2004	1		2	1,28
2005	1		1	0,64
2006		1	1	0,64
2007	1		1	0,64
2008	5	1	6	3,84
2009	14	2	16	10,25
2010	26	2	28	17,94
2011	14	2	16	10,25
2012	6	3	9	5,76
2013	9		9	5,76
2014	12	1	13	8,33
2015	23	1	24	15,38
2016	17	1	18	11,53
2017	6		6	3,84
Toplam	141	15	156	100

Tablo 4.2. incelendiğinde 1997-2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin yıllara göre; 2010 yılında yapılan kaynaştırma eğitimi alanında 28, 2015 yılında 24, 2016 yılında 18, 2009 ve 2011 yıllarında 16, 2014 yılında 13, 2012 ve 2013 yıllarında 9, 2008 ve 2017 yıllarında 6, 2003, 1999 yılında 2, geriye kalan 1997, 1998, 2000, 2004, 2005, 2006 ve 2007 yıllarında 1 tez olarak dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu yıllar içinde en fazla çalışılan lisansüstü tez sayısı 2010 yılına aitken; 2001 ve 2002 yıllarında ise kaynaştırma eğitimi alanında yüksek lisans düzeyinde ve doktora düzeyinde hiçbir lisansüstü tez çalışmasına rastlanılmamıştır.

Şekil-4.1: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Hazırlandıkları Yıllara Göre Dağılımı

Şekil-4.2: Kaynaştırma Eğitimi Tezlerinin Lisansüstü Düzeyine Yüzdelik Dağılımı

Lisansüstü düzeylerine bakıldığında da yüksek lisans alanında 26 çalışmayla en çok 2010 yılının; ikinci olarak 23 tezele 2015 yılının ve 18 tezele 2016 yılının ilk üç sırada olduğu görülmektedir. Bunun yanında 1998, 2001, 2002, 2006 yıllarında hiç yüksek lisans düzeyinde tez çalışması yapılmamıştır. Doktora alanında ise; 3 tezin yapıldığı 2012 yılı en çok doktora tezi çalışmasının yapıldığı yıldır. 2012 yılını 2'şer doktora tezi ile 2009, 2010, 2011 yılları ikinci sırada; 1'er doktora tezi ile 1998, 2006, 2008, 2014, 2015 ve 2016 yılları üçüncü sırada takip etmektedir. Ayrıca doktora düzeyinde 1997, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2007, 2013, 2017 yıllarında doktora tezi yapılmamıştır.

Şekil 4.1. incelendiğinde de lisansüstü tezlerden yüksek lisansın yüzdesi 90 iken; doktora alanında yapılan tezlerin yüzdesi 10'dur. Doktora eğitimine kabul şartlarının yüksek lisansa göre daha zor olması, doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerinden sayıca az olmasında etkili olmuş olabilir.

4.2. Lisansüstü Tezlerin Yapıldıkları Enstitüler

Araştırmanın ikinci sorusu olan "1997–2017 yılları arasında kaynaştırmayla ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yapıldıkları enstitülere göre dağılımı" na Tablo 4.3. de yer verilmiştir.

Tablo-4.3: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Enstitülerine Göre Dağılımı

Enstitüler	Frekans	Yüzde
Eğitim Bilimleri	102	65,38
Sosyal Bilimleri	50	32,05
Sağlık Bilimleri	2	1,28
Fen Bilimleri	2	1,28
Toplam	156	100

Tablo-4.3. incelendiğinde 102 tez ile Eğitim Bilimleri Enstitüleri 1. sırada, 50 tez ile Sosyal Bilimleri Enstitüleri 2. sırada, 2' şer tez ile de Sağlık Bilimleri ve Fen Bilimleri Enstitüleri 3. sırada yer almaktadır.

4.3. Araştırmacıların Cinsiyeti

Araştırmanın üçüncü sorusu olan “1997–2017 yılları arasında kaynaştırmayla ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde araştırmacıların cinsiyet dağılımı” ile ilişkin bulgular Tablo 4.4. teki gibidir.

Tablo-4.4: İncelenen Lisansüstü Tezlerdeki Araştırmacıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Araştırmacı Frekansı	Yüzde
Kadın	109	69,87
Erkek	47	30,12
Toplam	156	100

Tablo 4.4. incelendiğinde lisansüstü tezleri yapan araştırmacıların 109' u kadın; 47'sinin de erkek olduğu görülmektedir. Kadın araştırmacı sayısının erkek araştırmacı sayısının iki katından fazla olduğu anlaşılmaktadır.

4.4. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Başlıkları

Araştırmanın dördüncü sorusu “1997–2017 yılları arasında kaynaştırmayla ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde araştırma başlıklarının dağılımı” na ilişkin bulgular Tablo 4.5. teki gibidir.

Tablo-4.5: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Araştırma Başlıklarına Göre Dağılımı

Araştırma Başlıkları	Frekans	Yüzde
Katılımcı/Örneklem Görüş, Tutum ve Beklentileri	68	43,58
Kavram ve Beceri Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	28	17,94
Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	18	11,53
Ebeveyn ve Eğitimcinin Bilgi Düzeyleri ile Yeterlilikleri	15	9,61
Kaynaştırma ile Normal Öğrencilerin Karşılaştırılması ve Akran İlişkileri	14	8,97
Var Olan Durumun Belirlenmesi	10	6,41
Program Etkililiği	8	5,12
Ebeveyn, Eğitimci ve Öğrenci Psikolojisi	8	5,12
Kaynaştırma Eğitimi	5	3,20
Destek Hizmetler	3	1,92
Öğrenci Başarısını Etkileyen Etmenler	2	1,28
Materyal Geliştirme	2	1,28
Ölçek Geliştirme	1	0,64
Eğitim Ortamları	1	0,64
Toplam	183	100

Tablo 4.5. de görüldüğü üzere tezlerde en fazla karşılaşılan başlık, 68 başlıkla “Katılımcı/Örneklem Görüş, Tutum ve Beklentileri” adlı başlıktır. En az değinilen başlık ise 1 başlıkla “Ölçek Geliştirme ve Eğitim Ortamları”dır. İkinci sırada “Kavram ve Beceri Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler” (28), üçüncü sırada “Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” (18), dördüncü sırada “Ebeveyn ve Eğitimcinin Bilgi Düzeyleri ile Yeterlilikleri” (15), beşinci sırada “Kaynaştırma ile Normal Öğrencilerin Karşılaştırılması ve Akran İlişkileri” (14), altıncı sırada “Var Olan Durumun Belirlenmesi” (10), yedinci sırada “Program Etkililiği” ile “Ebeveyn, Eğitimci ve Öğrenci Psikolojisi” (8), sekizinci sırada “Kaynaştırma Eğitimi” (5), dokuzuncu sırada “Destek Hizmetler” (3), onuncu sırada “Öğrenci Başarısını Etkileyen Etmenler” (2), son sırada ise “Materyal Geliştirme son sırada ise “Ölçek Geliştirme ve Eğitim Ortamları” (1) bulunmaktadır.

Tablo 4.5. deki frekans sayımız incelenen toplam tez sayısından fazla çıkmaktadır. Bunun sebebi ise; bir tezin özellikle de karma tezlerin birden çok başlık içermesidir. Bu başlıkların ayrı ayrı başlıklar altında incelenmesiyle frekans sayısı toplam tez sayısından fazla olmaktadır.

4.5. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Türleri

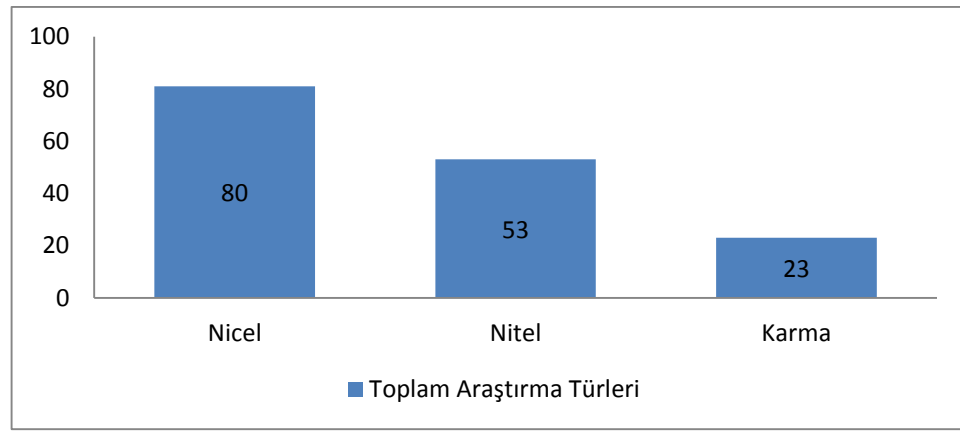
Araştırmanın beşinci sorusu olan “1997–2017 yılları arasında kaynaştırmayla ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma türlerinin dağılımı” ile ilişkin bulgular Tablo 4.6. da gösterilmiştir.

Tablo-4.6: İncelenen Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Türlerinin Dağılımı

Tezin Düzeyi	Araştırma Türü	Frekans	Yüzde
Yüksek Lisans	Nicel	72	46,15
	Nitel	50	32
	Karma	19	12,17
Doktora	Nicel	8	5,12
	Nitel	3	1,92
	Karma	4	2,56
Toplam		156	100

Tabloya bakıldığında incelenen tezlerde kullanılan araştırma türleri nicel, nitel ve karma olarak üç çeşittir. Tablo 4.6. da kaynaştırma eğitimi alanında yapılan 156 lisansüstü tezin araştırma türüne göre dağılımı incelendiğinde yüksek lisans düzeyinde kullanılan nicel araştırma türünün sayısı 72, nitel araştırma türünün sayısı 50, karma araştırma türünün sayısı 19 iken; doktora alanında çalışılan nicel tezler 8, nitel tezler 3 ve karma tezlerin sayısı ise 4' tür.

Şekil-4.5: Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Toplam Araştırma Türlerinin Dağılımı

Şekil 4.5. de tezlere bakıldığında çalışılan tezlerdeki toplam nicel tez sayısı 80, nitel tez sayısı 53 ve karma tez sayısı 23. Bu veriler incelendiğinde tezlerde araştırma türü olarak en fazla nicel yöntem, en az karma yönetime başvurulduğu görülmektedir.

4.6. Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçları

Araştırmanın altıncı sorusu “1997–2017 yılları arasında kaynaştırmayla ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı” na ilişkin bulgular Tablo 4.7. de gösterilmiştir.

Tablo-4.7: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Tekniklerine Göre Dağılımı

Veri Toplama Teknikleri	Frekans	Yüzde
Görüşme	65	30,95
Ölçek	65	30,95
Gözlem	28	13,33
Anket	28	13,33
Testler	10	4,76
Doküman Analizi	7	3,33
Envanter	7	3,33
Toplam	210	100

Tablo 4.7. incelendiğinde araştırmalarda en çok kullanılan veri toplama tekniklerinin görüşme ve ölçek olduğu; en az tercih edilen tekniklerin ise doküman analizi ile envanter tekniklerinin olduğu görülmektedir. Tezlerdeki görüşme tekniği ve ölçek 65 frekansla ilk sırada, gözlem ve anket 28 frekansla ikinci sırada, üçüncü sırada 10 frekansla testler, son sırada doküman analizi ve envanter 7'şer frekansla yer almaktadır.

Ayrıca yukarıdaki tablodaki toplam frekans sayısı incelenen 156 tez sayısından farklı olduğu görülmekte; bunun nedeninin ise bir tezde kullanılan veri toplama tekniklerinin birden fazla olması ve bu tekniklerin her birinin ayrı ayrı değerlendirilmesidir.

4.7. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenleri

Araştırmanın yedinci sorusu olan “1997–2017 yılları arasında kaynaştırmayla ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı” na Tablo 4.8. de yer verilmiştir.

Tablo-4.8: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Araştırma Deseni	Frekans	Yüzde
Tarama	105	67,30
Deneysel	23	14,74
Durum Çalışması	7	4,48
Tarama ve Deneysel	7	4,48
Tarama ve Bağıntısal	3	1,92
Eylem Araştırması	3	1,92
Nedensel Karşılaştırma	2	1,28
Tarama ve Korelasyonel Araştırma	2	1,28
Kültür Analizi	1	0,64
Olgubilim	1	0,64
Tarama ve Olgubilim	1	0,64
Nedensel Karşılaştırma ve Bağıntısal Araştırma	1	0,64
Toplam	156	100

Tablo 4.8. e göre, araştırma desenleri içerisinde tezlerde 105 frekansla tarama desenine sıkça başvurulduğu; kültür analizi, olgubilim, tarama ve olgubilim ile nedensel karşılaştırma ile bağıntısal araştırmanın en az çalışılan araştırma desenleri olduğu görülmektedir. Taramayı 23 frekansla deneysel araştırma deseni takip etmektedir. Tarama ve deneysel araştırma desenlerinin kullanılma sıklığında ciddi bir fark vardır. Bu iki araştırma deseninin ardından 7'şer frekansla durum çalışması ile aynı anda kullanılan tarama ve deneysel desenler; 3'er frekansla aynı anda kullanılan tarama ve bağıntısal ile eylem araştırması; 2' şer frekansla nedensel karşılaştırma ve yine aynı anda kullanılan tarama ile korelasyonel araştırma desenleri gelmektedir. En az başvuru alan araştırma desenleri 1 tez ile kültür analizi, olgubilim, tarama ve olgubilim, nedensel karşılaştırma ve bağıntısal araştırmadır.

4.8. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Örneklem Dağılımı

Araştırmanın sekizinci sorusu olan “1997–2017 yılları arasında kaynaştırmayla ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde kullanılan örneklem dağılımı” Tablo 4.9. da gösterilmiştir.

Tablo-4.9: İncelenen Lisansüstü Tezlerde Çalışılan Örneklem Dağılımı

Çalışılan Örneklem	Frekans	Yüzde
Öğretmen	62	39,74
Öğrenci	48	30,76
Öğretmen-Öğrenci	9	5,76
Öğretmen Adayı	9	5,76
Veli	8	5,12
Öğretmen-Yönetici	5	3,20
Öğretmen-Öğrenci-Veli	4	2,56
Yönetici	3	1,92
Öğretmen-Öğrenci-Veli-Yönetici	3	1,92
Öğretmen-Veli	2	1,28
Öğretmen-Öğretmen Adayı	2	1,28
RAM Uzmanları-Veli	1	0,64
Toplam	156	100

Tablo 4.9. da görüldüğü gibi kaynaştırma eğitimi alanında yapılan tezlerde en fazla kullanılan örneklem türü öğretmenler daha sonra ise öğrencilerdir. En az çalışılan örneklem türü RAM uzmanları ve velilerle birlikte yapılan çalışmadır. Örneklem türü çoktan aza doğru sırasıyla 62 çalışmayla öğretmenler, 48 çalışmayla öğrenciler, 9'ar çalışmayla öğretmen-öğrenci ve öğretmen adayları, 8 çalışmayla öğrenci velileri, 5 çalışmayla öğretmen-yönetici, 4 çalışmayla öğretmen-öğrenci-veli, 3'er çalışmayla yönetici ve öğretmen-öğrenci-veli-yönetici, 2'şer çalışmayla öğretmen-veli ve öğretmen-öğretmen adayları, 1 çalışmayla RAM uzmanları-veli ile çalışılan tezlerdir.

En çok çalışılan örneklemin öğretmenler olduğu düşünülürse en fazla kullanılan araştırma başlığı olan katılımcı görüş, tutum, beklentilerindeki katılımcıların çoğunluğunun da öğretmenler olduğu sonucuna varılmaktadır.

4.9. Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dalları

Araştırmanın dokuzuncu sorusu “1997–2017 yılları arasında kaynaştırmayla ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı” ile ilgili bilgiler Tablo 4.10. daki gibidir.

Tablo-4.10: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Anabilim Dalları	Frekans	Yüzde
Özel Eğitim	62	39,74
İlköğretim	35	22,43
Eğitim Bilimleri	15	9,61
İşletme Yönetimi	6	3,84
Eğitim Yönetimi ve Denetimi	4	2,56
Okul Öncesi Eğitimi	4	2,56
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	3	1,92
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	3	1,92
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri	3	1,92
Sınıf Öğretmenliği	3	1,92
Sosyoloji	3	1,92
Güzel Sanatlar Eğitimi	2	1,28
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi	1	0,64
Sosyal Hizmet	1	0,64
Yabancı Diller	1	0,64
Eğitim Programları ve Öğretim	1	0,64
Engelli Çalışmaları	1	0,64
Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi	1	0,64
Büro Yönetimi Eğitimi	1	0,64
İşitme Engellileri Öğretmenliği	1	0,64
Türkçe Eğitimi	1	0,64
Zihin Engelliler Eğitimi	1	0,64
İç Mimarlık	1	0,64
Görme Engellilerin Eğitimi	1	0,64
Psikoloji	1	0,64
Toplam	156	100

Tablo 4.10. da kaynaştırma eğitimi alanında yapılan 156 lisansüstü tezin anabilim dalları incelendiğinde Özel Eğitim 62, İlköğretim 35, Eğitim Bilimleri 15, İşletme Yönetimi 6, Eğitim Yönetimi ve Denetimi ile Okul Öncesi Eğitimi 4, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri, Sınıf Öğretmenliği ve Sosyoloji 3, Güzel Sanatlar Eğitimi 2, geri kalan Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi, Sosyal Hizmet, Yabancı Diller, Eğitim Programları ve Öğretim, Engelli Çalışmaları, Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması

ve Ekonomisi, Büro Yönetimi Eğitimi, İşitme Engellileri Öğretmenliği, Türkçe Eğitimi, Zihin Engelliler Eğitimi, İç Mimarlık, Görme Engellilerin Eğitimi, Psikoloji anabilim dallarının 1 şeklinde olduğu görülmüştür. Kaynaştırma eğitimi alanında yapılan 156 lisansüstü tez çalışmalarının çoğunluğu özel eğitim anabilim dalında çalışılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu bölümde, araştırma sorularından elde edilen bulgular tartışılmış, sonuç ve önerilere değinilmiştir.

1997–2017 yılları arasında Kaynaştırma Eğitimi anahtar sözcüklü lisansüstü tezlerin incelendiği araştırmamızda elde edilen bulgular, dördüncü bölümde farklı başlıklar altında verilerek tartışılmıştır. Bu bölümde ise, araştırmanın sorularına paralel olarak bulgular verilmiştir.

Kaynaştırma eğitimi alanında yer alan lisansüstü tezler, lisans düzeyleri açısından irdelendiğinde yüksek lisans tezlerinin sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Doktora düzeyindeki tezlerin sayısı (15) yüksek lisans tezlerin sayısının (141) yedide birinden azdır.

Üniversiteler arasında en fazla tez çalışmasına sahip olan Gazi Üniversitesi (26) ilk sırada yer alırken, ikinci sırada Anadolu Üniversitesi (24), üçüncü sırada ise Ankara Üniversitesi (14) gelmektedir. Bu sonuç Coşkun, Dündar ve Parlak'ın (2014), yaptıkları çalışmalarla paralellik göstermektedir. Bazı üniversitelerde kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir teze rastlanmamasının sebebi, özel eğitim anabilim dalının her üniversitenin bünyesinde bulunmamasından kaynaklanmış olabilir.

Lisansüstü tezler yıllara göre incelendiğinde en çok çalışmanın sırasıyla 2010, 2015 ve 2016 yıllarına ait olduğu sonucuna varılmıştır. Lisansüstü düzeylerine göre yüksek lisans alanında 26 çalışmayla en çok 2010 yılının; doktora alanında ise, 3 tez ile 2012 yılının en çok çalışmaya sahip olduğu görülmektedir. 2001 ve 2002 yıllarında ise kaynaştırma eğitimi alanında ne yüksek lisans düzeyinde ne de doktora düzeyinde hiçbir lisansüstü tez çalışmasına rastlanılmamıştır. 2010 yılında bu konuyla ilgili yapılan tezlerin sayısının artmasında 2009 yılında BM (Birleşmiş Milletler) ile Türkiye arasında imzalanan ve özel gereksinimli öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliği sağlaması gerektiği ve engellilerin genel eğitimden

dışlanmaması, yaşadıkları çevrede bütünleşmesi, ihtiyaçlarına göre makul düzenlemeler yapılması, genel eğitim sistemi içinde ihtiyaç duyduğu desteği alması ve ilk ve orta öğretimi diğer bireylerle eşit olarak alabilmesi için gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesi gerektiğinin belirtildiği 'Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme' nin etkili olduğu düşünülebilir.

Ayrıca bu sonuç Bakkaloğlu, Yılmaz, Altun Könez, Yalçın (2018) ile Taştepe, Öztürk Serter, Yurdakul, Taygur Altıntaş, Bütün Ayhan'ın (2016) çalışmalarında da 2010 yılına ait çalışmaların en fazla olduğu sonucu ile örtüşmektedir.

Kaynaştırma eğitimi alanında yapılan 156 lisansüstü tez çalışmalarının çoğunluğu özel eğitim anabilim dalında çalışılmıştır. Diğer anabilim dallarına oranla özel eğitim anabilim dalında daha çok çalışılmasının nedeni, kaynaştırma eğitiminin özel eğitimin alt basamağı olmasından ötürü olabilir.

Tezler en çok Eğitim Bilimleri Enstitüsü, daha sonra Sosyal Bilimleri Enstitüsü, son olarak da Sağlık Bilimleri ve Fen Bilimleri Enstitüleri'nde çalışılmıştır.

Lisansüstü tezlerde cinsiyet dağılımına bakıldığında toplam araştırmacıların üçte ikisinin kadın araştırmacı olduğu görülmektedir. Bu sonuç eğitim fakültelerinde bayan öğrencilerin sayılarının erkek öğrencilere göre fazla olmasından ötürü olabilir.

Kaynaştırma eğitimi alanında yapılan tezlerde örneklem olarak en çok öğretmenlerle, öğretmenlerden sonra öğrenciler ile çalışılmıştır. En az çalışılan örneklem türü RAM uzmanları ve velilerle birlikte yapılan çalışmadır. İncelenen lisansüstü tezlerde Katılımcı/ Örneklem Görüş, Tutum ve Beklentileri" adlı başlık en fazla rastlanılan konudur. Buradaki en fazla çalışılan örneklem grubu sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenleridir. Bunun sebebi, eğitim öğretim alanındaki en bilgili ve etken kişinin sınıf öğretmenin olması, kaynaştırma öğrencilerini en iyi tanıyan kişinin yine sınıf öğretmenin olması olarak düşünülebilir. Öğretmenlerle ilgili yapılan tezlerin sayısı yeterince fazladır. En çok çalışılan örneklemin öğretmenler olduğu düşünülürse en fazla kullanılan araştırma başlığı olan katılımcı görüş, tutum, beklentilerindeki katılımcıların çoğunluğunun da

öğretmenler olduğu sonucu çıkarılabilir. Metin (2013)' in ve Bakkaloğlu, Yılmaz, Altun Könez, Yalçın (2018) çalışmalarında da en çok öğretmen görüş, tutum, bakış açısına değinildiği için benzerlik göstermektedir.

1997-2007 yılları arasında yapılan kaynaştırma eğitimi alanındaki lisansüstü tezlerde araştırma türü olarak en fazla nicel, en az karma yöntemin kullanıldığı görülmektedir. Bu sonuç Bakkaloğlu, Yılmaz, Altun Könez, Yalçın (2018)'in yapmış oldukları çalışma ile farklılık göstermektedir.

Lisansüstü tezlerde araştırma desenlerinden en çok tarama desenine, daha sonra deneysel desene başvurulduğu; kültür analizi, olgu bilim, tarama ve olgu bilim ile nedensel karşılaştırma ve bağıntısal araştırmanın en az çalışılan araştırma desenleri olduğu sonucuna varılmıştır. Taştepe, Öztürk Serter, Yurdakul, Taygur Altıntaş, Bütün Ayhan (2016)'ın ve Metin (2013)'in yaptıkları çalışmalar bu sonucu destekler niteliktedir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarında ölçek ve görüşme teknikleri ilk sırada yer almakla birlikte eşit sayıda kullanılmıştır.

ÖNERİLER

1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi anahtar sözcüklü lisansüstü tezlerin incelendiği bu araştırmada elde edilen sonuçlara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur:

Araştırmada doktora tez sayısının yüksek lisansa göre az olduğu görülmekte, doktora düzeyinde yapılan araştırmaların kaynaştırma eğitimine katkısının daha fazla olacağı düşünüldüğünden doktora seviyesindeki çalışmalara ağırlık verilmesi uygun olacaktır.

Araştırma sadece yüksek lisans ve doktora tezleri ile sınırlıdır. Yeni araştırmalarda makaleler de araştırma kapsamına alınabilir.

Özel eğitim anabilim dalından ziyade mühendislik-mimarlık gibi iş hayatına yönelik farklı alanlarda; rehberlik ve psikolojik danışmanlık ile sınıf eğitimi dallarında tezler yapılabilir.

Araştırmada kullanılan örneklem çeşidine bakıldığında en çok öğretmenler, en az ise RAM uzmanları ile yapılan çalışma yer almaktadır. Gerek kaynaştırma eğitimi alanında uzman kişi olmaları gerekse destek personel hizmeti sunmalarından ötürü RAM uzmanları ile daha çok çalışma oluşturulabilir.

Öğretmenlere yönelik çalışmalara fazlaca yer verilip, ailelerle ilgili çalışmaların sayısının az olduğu görülmektedir. Kaynaştırma öğrencisinin en önemli destekçisinin ebeveynleri olduğu düşünüldüğünde ailelere yönelik konuların daha çok araştırılması bu konuda yapılacak çalışmalara zenginlik katabilir.

Araştırılan başlıkların büyük bir çoğunluğu katılımcı görüş, tutum ve beklentileri üzerine yapılmış olup; ölçek veya materyal geliştirme gibi az işlenilmiş konulara, farklı metot ve yöntemlerle değinilmesi sonraki çalışmalar için daha yaratıcı olacaktır.

İncelenen tezlerin büyük bir kısmının tarama modelinde gerçekleştirildiği bulgusundan hareketle deneysel çalışmaların artması gerektiği düşünülmektedir. Nitel araştırma türünün ve nitel araştırma türüne uygun olarak seçilen araştırma yöntemlerinin araştırmacılar tarafından kullanılması ile araştırmada yöntem çeşitliliğinin artmasına katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- Akman, Y., Yıldız, F. ve Kanpolat, S. (2014). Okul öncesi eğitim ve okul öncesinde kaynaştırma eğitimi. (Editör: Necate Baykoç). *Okul Öncesi ve Kaynaştırma İçin Etkinlikler*. Ankara: Vize.
- Akoğlu, G. (2015). Otizm/otizm spektrum bozukluğu. (Editör: Nilgün Metin, İpek Yükselen). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Kaynaştırma*. Ankara: Hedef CS.
- Aliğa RAM Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü. (2015). *Bedensel Engelli olan Bireylerin Özellikleri ve Eğitimleri*. İzmir.
http://aliagaram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/35/02/959733/dosyalar/2015_04/06104042_ehbltennsan2015.pdf Erişim Tarihi: 13.12.2018
- Aral, N. ve Gürsoy, F. (2012). *Özel Eğitime Giren Çocuklar Ve Özel Eğitime Giriş*. İstanbul: Morpa.
- Arı, M. (2018). Çocuklarda uyum bozukluğu, duygu ve davranış sorunları. (Editör: Nilgün Metin). *Özel Gereksinimli Çocuklar*. Ankara: Anı.
- Arslan, Y. (2015). Türkiye’de kitlesel bir eğitim topluluğu: gezerek özel eğitim hizmeti veren öğretmenler ve sorunları (Batman örneği). *Edebiyat Fakültesi*, 3 (4),140.
- Aydın, A. (2015). *Özel Eğitim Sınıflarında Sınıf Yönetimi*. Ankara: Vize.
- Aydın, E. (2009). *Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yönetici ve Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bakkaloğlu, H., Yılmaz, B., Altun Könez, N. ve Yalçın, G. (2018). Türkiye’de okul öncesi kaynaştırma konusunda yapılan araştırmalar bize neler söylüyor? *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 119-150.

- Batu, E. S. (2000). *Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Engelliler Araştırma Enstitüsü.
- Batu, S. ve Kırcaali İftar, G. (2005). *Kaynaştırma*. (1.Baskı). Ankara: Kök.
- Batu, S., ve Odluyurt, S. (2013). Kaynaştırmanın başarısını etkileyen faktörler. (Editör: E.Sema Batu, Aysun Çolak, Serhat Odluyurt). *Özel Gereksinimli Çocukların Kaynaştırılması Öğretmen El Kitabı*. (2.Baskı). Ankara: Vize.
- Batu, S., Çolak, A. ve Odluyurt, S. (2013). *Özel Gereksinimli Çocukların Kaynaştırılması Öğretmen El Kitabı*. (2.Baskı). Ankara: Vize.
- Batu, S. ve Uysal, A. (2015). Günümüz sınıflarına engelli çocukların katılımını destekleme. (Editör: A.Gönül Akçamete). *Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Ankara: Kök.
- Baykoç Dönmez, N. (2018). Uzun süreli (süreğen hastalığı olan çocuklar. (Editör: Nilgün Metin). *Özel Gereksinimli Çocuklar*. Ankara: Anı.
- Bender, W. N. (2014). *Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler ve Eğitimleri*. (Çeviren: Hakan Sarı). Ankara: Nobel.
- Coşkun, İ., Dündar, Ş. ve Parlak, C. (2014). Türkiye’de özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 15 (2), 375-396.
- Choate, J.S. (2000). *Successful Inclusive Teaching*. (3.Baskı). Needham: Allyn ve Bacon.
- Çağlar, D. (1976). *Ortopedik Özürlü Çocuklar ve Eğitimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Çolak, A. (2007). *Kaynaştırma Uygulanan Bir İlköğretim Sınıfındaki Sosyal Yeterlik Özelliklerinin Betimlenmesi Ve İyileştirilmesi Çalışmaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eskişehir.

- Dağlıoğlu, H. E. (2015). Üstün zekâlı çocuklar. (Editör: Nilgün Metin, İpek Yükselen). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Kaynaştırma*. Ankara: Hedef CS.
- Davis, G. A. (2013). *Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimi*. (Çeviren: Müjde Işık Koç). Ankara: Özgür.
- Demirel Gürbüz, Ş. ve Öpengin, E. (2017). Türkiye'de özel yeteneklilerin eğitimi. (Editör: Macid Ayhan Melekoğlu ve Uğur Sak). *Öğrenme Güçlüğü ve Özel Yetenek*. Ankara: Pegem Akademi.
- Deniz, E., Hamarta E. ve Akdeniz, S. (2014). Öğrenme güçlüklerinin belirtileri. (Editör: Sunay Yıldırım Doğru). *Öğrenme Güçlükleri*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Duran, A. ve Kırmızı, F. S. (2017). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(1), 471-493.
- Erol, İ. (2012). *Engellerin Ötesinde Kaynaştırma Öğrencilerinin Okul ve Sosyal Yaşamlarının Etnografik Analizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Ersoy, Ö. ve Avcı, N. (2001). *Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Eğitimleri*. İstanbul: YA-PA.
- Fairchild, T.N. ve Henson, F.O. (1993). *Engelli Çocuklar İçin Kaynaştırma Eğitimi*. (Çeviren:Aytuğ Şentürk). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi.
- Fiscuss, E.D. ve Mandel, C.J. (1997). *Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi*. (Çeviren: Hatice Günayer Şenel ve Elif Tekin). Ankara: Özkan.
- Girgin, C. (2003). *İşitme Engelli Çocukların Eğitime Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Engelliler Entegre Yüksekokulu.

- Güldü, B. (2010). *Sivas İli Örneğinde Kaynaştırma Eğitimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Güteryüz, Ş. O. (2009). *Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Engelli Öğrencilerin Akranları İle İlişkilerinde Karşılaştıkları Sorunların Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gürsel, O. ve Vuran, S. (2013). Değerlendirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programlarını geliştirme. (Editör: İbrahim H. Diken). *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güzel Özmen, R. (2013). Kaynaştırma ortamında öğretimsel düzenlemeler. (Editör: Ayşegül Ataman). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim.
- Heuzey, M. F. (2005) *Hiperaktif Çocuk*. (Çeviren: Emel Ergun). İstanbul: İletişim.
- Howard, V.F., Williams, B. ve Lepper, C.E. (2011). *Özel Gereksinimi Olan Küçük Çocuklar*. (Çeviren: Gönül Akçamete). Ankara: Nobel.
- Karataş, K. (2000). *Görme Özürlülerinin Eğitimi*. Ankara: Körler Federasyonu Yayını.
- Kargın, T. (2010). Kaynaştırma eğitimi. (Editör: Necate Baykoç Dönmez). *Özel Eğitim*. Ankara: Gündüz.
- Köse Biber, S. (2009). *Web Destekli Fen Bilgisi Öğretiminin Kaynaştırma Eğitimindeki İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Performans Düzeyi ve Akademik Başarılarına Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kulaksızoğlu, A. (2015). *Farklı Gelişen Çocuklar*. (2.Baskı). Ankara: Nobel.
- Kuz, T. (2001). *Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumların İncelenmesi*. Ankara: T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı.

- Laporta, R.A., McGee, D.I., Martin, A.S., Vorce, E., Hippel, C.S. ve Danovan, J. (1996). *Okul Öncesi Dönemde İşitme Özürlü Çocukların Kaynaştırılması*. (Çeviren: Hasan Karatepe). Ankara: Karatepe.
- Lasher, M.G., Mattick, I., Perkins, F.J., Hippel C.S. ve Failey, L.G. (1998). *Duyusal Bozukluğu Olan Çocuklar*.(Çeviren: Hasan Karatepe). Ankara: Karatepe.
- Levent, B., Kaya, N., Kış, H., Gemici, A.Ş. (2001). *Gecikmiş Konuşma, Öğretmen El Kitabı*. Ankara: AÇEM ve 4.Akşam Sanat Okulu.
- Lewis, R. B. ve Doorlag, D. H. (1999). *Teaching Special Students in General Education Classrooms*.(5.Baskı). New Jersey: Merrill.
- Liebergott, J., Favors, A. Jr., Hippel, C.S. ve Needleman, H.L. (1992). (Çeviren: Hasan Karatepe). *Okul Öncesi Dönemde Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklarla Normal Çocukların Kaynaştırılması*. Ankara: Karatepe.
- Mastropieri, M.A. ve Scruggs, T.E. (2016). *Kaynaştırma Sınıfı Etkili Farklılaştırılmış Öğretim İçin Stratejiler*. (Çevirenler: M.Şahin ve T.Altun). Ankara: Nobel.
- MEB. (2010). *İlköğretim Okullarındaki Kaynaştırma Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. Ankara: Milli Eğitim. https://www.meb.gov.tr/earged/earged/ilk_kaynas_eg_uyg_deg.pdf
ErişimTarihi:20.12.2008
- MEB. (2010). Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi. *Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi*, 73 (2629).
- MEB. (2015). Çocuk Gelişimi Zihinsel Engelliler. Ankara. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Zihinsel%20Engelliler.pdf Erişim Tarihi: 15.07.2018

- Metin, Ş. (2013). Türkiye’de okul öncesinde kaynaştırmaya ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 8 (1), 160-185.
- Metin, E.N. (2017). Kaynaştırma. (Editör: Necate Baykoç). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Özbaba, N. (2000). *Okulöncesi Eğitimcilerinin Ve Ailelerin Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar İle Normal Çocukların Entegrasyonuna (Kaynaştırılmasına) Karşı Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özbeç, Ç. (2007). *Özel Eğitimde Kavram ve Beceri Öğretimi*. İstanbul: YA-PA.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2012). T.C. Resmi Gazete, 28360, 21.7.2012 .
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2015). *Evde Eğitim Hizmetleri*. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_07/27060154_mebevde4.sra.pdf, Erişim Tarihi: 30.09.2018
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2018). T.C. Resmi Gazete, 30471, 07.07.2018.
- Özgür, İ. (2013). *Engelli Çocuklar ve Eğitimi*. (4.Baskı). Adana: Karahan.
- Özgür, İ. (2015). *İlk ve Ortaöğretimde Kaynaştırma Uygulamaları*. (2.Baskı). Adana: Karahan.
- Özokçu, O. (2013). Kaynaştırma uygulamaları. (Editör: Sezgin Vuran). *Özel Eğitim*. Ankara: Maya Akademi.
- Öztekin, H. (2017). *Etkili Ders Çalışma ve Dikkat Eksikliği*. Ankara: Dorlion.
- Özyürek, M. (2009). *Engellilere Yönelik Tutumların Değiştirilmesi*. (2.Baskı). Ankara: Kök.

- Salend, S. J. (2005). *Creating Inclusive Classrooms Effective and Reflective Practices For All Students*. (5.Baskı). Upper Saddle River: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Smith, T.E.C., Followay, E.A., Patton, J.R. ve Dowdy, C.A. (2001). *Teaching Students With Special Needs In Inclusive Settings*.(3.Baskı). Needham: Ally and Bacon.
- Sucuoğlu, B. (2006). *Etkili Kaynaştırma Uygulamaları*. Ankara: Ekinoks.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2010). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları*. (1.Baskı). Ankara: Kök.
- şahin, A. (2010). *Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Gören  ğrencilerin Sosyalleşme Sürecinde Karşılaştığı Sorunların  ğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (9.Baskı). Ankara: Seçkin.
- Taştepe, T.,  zt rk Serter, G., Yurdakul, Y., Taygur Altıntaş, T. ve Bütün Ayhan, A. (2016). Türkiye’de okul öncesi dönemde kaynaştırma konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 3658 (49), 501-514.
-  c nc , M. ve K t k , ř. (2017). * zel Eğitimde Araç ve Materyal Geliştirme*. (4.Baskı). Ankara: İzge.
- Whiteside Lynch, E. ve Howald Simms, B. (1988). *Zekâ  z rl   ocuklar*. (Çeviren: Hasan Karatepe). Ankara: Karatepe.
- Yaşaran,  . (2009). *Normal Gelişim Gösteren  ğrencilerin  zel Gereksinimli Bireylerin Sosyal Kabullerini Sağlamada Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinliklerinin Etkisi*, Yüksek lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Yıldırım Doğru, S. S. (2009). Özel eğitimde kullanılan alternatif programlar (montessori yaklaşımı). *Türk Bilim ve Araştırma Vakfı*, 2(1), 107-116.

Yıldırım Doğru, S. S. ve Durmuşoğlu Saltalı, N.(2013). Erken çocukluk döneminde gelişim. (Editör: Sunay Yıldırım Doğru). *Erken Çocukluk Döneminde Özel Eğitim*. Ankara: Maya Akademi.

EKLER

EK 1- İncelenen Kaynaştırma Eğitimi Lisansüstü Tezlerinin Listesi

Araştırmacı Adı	Tezin Yılı	Üniversitesi	Tezin Adı
1)Ümit ŞAHBAZ	1997	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Öğretmenlerin Özürlü Çocukların Kaynaştırılması Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya İlişkin Tutumlarının Değişmesindeki Etkililiği
2)E.Sema BATU	1998	Anadolu Üniversitesi	Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş Ve Önerileri
3)Hülya KAYAOĞLU	1999	Ankara Üniversitesi	Bilgilendirme Programının Normal Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Ortamındaki İşitme Engelli Çocuklara Yönelik Tutumlarına Etkisi
4)Abdullah KAVANOZ	1999	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Özel Eğitim Sınıflarına Ve Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Eğitilebilir Zihinsel Engellilerin Uyumsal Davranışlarının Karşılaştırılması
5)Nesrin ÖZBABA	2000	Marmara Üniversitesi	Okul Öncesi Eğitimcilerin Ve Ailelerin Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar İle Normal Çocuklarının Entegrasyonuna Karşı Tutumları
6)Özlem GÖZÜM	2003	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği
7)Nuray ÖNCÜL	2003	Anadolu Üniversitesi	Kaynaştırma Uygulaması Yapılan İlköğretim Okuluna Devam Eden Zihin Özürlü Öğrencinin Bulunduğu Sınıfta Normal Çocuk Annelerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşleri
8) Derya TEKBAŞ	2004	Gazi Üniversitesi	Kaynaştırma Ortamında Üstün Zekalı Çocuğa Uygulanan Zenginleştirme Programı Hakkında Örnek Olay İncelemesi Ve Programın Etkililiğine İlişkin Bir Araştırma
9)Canan YAVUZ	2005	Gazi Üniversitesi	Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi
10)Latife ÖZAYDIN	2006	Ankara Üniversitesi	Arkadaşlık Becerilerini Geliştirme Programının Özel Gereksinimi Olan ve Olmayan Okul Öncesi Çocuklarının Sosyal Etkileşimlerine Etkisi
11) Gül Gülsün KAYA	2007	Beykent Üniversitesi	Zekâ Engelli Kaynaştırma Öğrencilerinin Normal Öğrenciler Üzerindeki Etkilerinin Saptanması (Kocaeli-Merkez İlköğretim Okulları Örneği)
12) M. Ceren TOKTA	2008	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Zihinsel Yetersizliği Olan Kaynaştırma Öğrencilerinde Ses Temelli Yöntemin Okuma Yazma Öğretimine Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri
13) Sibel YİGEN	2008	Anadolu Üniversitesi	Çocuğu İlköğretim Kademesinde Kaynaştırma Uygulamalarına Devam Eden Anne-Babaların Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Beklentileri
14) Pınar ÇETİNKAYA	2008	Gazi Üniversitesi	Kaynaştırma ve Özel Alt Sınıfa Devam Eden Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocukların Çizgisel Gelişim Düzeylerinin İncelenmesi
15) Ersin Ufuk TİMUÇİN	2008	Gazi Üniversitesi	Doğrudan Davranışsal Danışmanlığın Birlikte Eğitim Ortamına Yerleştirilmiş Yetersizliği Olan Öğrencilerin Problem Davranışlarını Azaltmadaki Etkililiği
16) Ebru Naile ERTUNÇ	2008	Gazi Üniversitesi	Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan İlköğretim İkinci Kademe Görev Alan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin ve Sınıflarındaki Engelli Öğrencilere Bakış Açılarının Değerlendirilmesi (Adana İli Örneği)

17) Ceylan UÇAR	2008	Marmara Üniversitesi	Farklı Gelişenleri Kabul Edici Tutum Geliştirme Programının Normal Gelişen Öğrenci Tutumlarının Değişimine Etkisi
18) Seher YÖNTER	2009	Anadolu Üniversitesi	İlköğretim Kaynaştırma Sınıfı Öğretmenlerinin Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilere Yönelik Matematik Öğretimi Uyarlamalarına İlişkin Görüşleri
19) Didem GÜVEN	2009	Anadolu Üniversitesi	İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamalarına Katılan Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri
20) Serap Şeyda ÖZENGİ	2009	Anadolu Üniversitesi	Eskişehir İlinde Kaynaştırmanın Yürütüldüğü İlköğretim Okullarındaki Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşleri
21) Özlem ÖZKAN YAŞARAN	2009	Anadolu Üniversitesi	Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Özel Gereksinimli Bireylerin Sosyal Kabullerini Sağlamada Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinliklerinin Etkisi
22) Necla İŞIKDOĞAN	2009	Ankara Üniversitesi	Hikaye Haritası Tekniğinin Zihin Engelli Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerilerini Kazanmalarındaki Etkililiği
23) Elif SAZAK PINAR	2009	Ankara Üniversitesi	Kaynaştırma Sınıfı Öğretmenlerinin Sosyal Becerilere İlişkin Beklentileri ve Sosyal Beceri Öğretim Programının Öğretmen Çıktıları Üzerindeki Etkililiğinin İncelenmesi
24) Eren AYDIN	2009	Beykent Üniversitesi	Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yönetici ve Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi (İstanbul İli Örneği)
25) Metin ONUR	2009	Beykent Üniversitesi	Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi (Kâğıthane İlçesi Örneği)
26) Hülya ÇULHAOĞLU İMRAK	2009	Çukurova Üniversitesi	Okulöncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen ve Ebeveyn Tutumları ile Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan Sınıflarda Akran İlişkilerinin İncelenmesi
27) Sezer KÖSE BIBER	2009	Ege Üniversitesi	Web Destekli Fen Bilgisi Öğretiminin Kaynaştırma Eğitimindeki İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Performans Düzeyi ve Akademik Başarılarına Etkisi
28) Gönül GÖK	2009	Erciyes Üniversitesi	Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri ve Önerileri
29) Tuğba KOCADAĞ	2009	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 4. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinde İnteraktif Eğitim Yazılımları Kullanımının Kaynaştırma Öğrencilerinin Başarısına Etkisi
30) Emine CABI	2009	Gazi Üniversitesi	Öz Düzenlemeye Dayalı Karma Öğrenimin Öğrenci Başarısı ve Motivasyonuna Etkisi
31) Semiha ÜLKER	2009	Gazi Üniversitesi	Birlikte Eğitim Ortamına Yerleştirilmiş Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencinin Özel Eğitim Danışmanlığıyla Akademik Alanlarda Yapabildikleri Dikkate Alınarak Yapılan Öğretim Amaçları Gerçekleştirmesine Olan Etkisi
32) Gözde UZUN	2009	Maltepe Üniversitesi	Kaynaştırma Uygulamalarında İlköğretim Okulu Müdürlerinin Rolü ve Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri
33) Aybala ÇAYIR	2009	Selçuk Üniversitesi	Öğrenme Güçlüğü Çeken Bir İlköğretim 3. Sınıf Öğrencisinin Kaynaştırma Sınıfındaki Sosyal Uyum Becerilerinin İncelenmesi
34) Yeliz YEKTA	2010	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Kaynaştırma Uygulamaları Yapılan İlköğretim Okullarına Devam Eden Zihinsel Engelli Bireylerin Eğitim Yaşantılarına Yönelik Görüşlerinin Betimlenmesi
35) Demet AVCILAR	2010	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Kendi Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri
36) Behre BALÇIK	2010	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Otizmlili Bireylere Sosyal Beceri Öğretiminde Sosyal Öykülerin Etkisinin İncelenmesi
37) Bahar B. MALKOÇ	2010	Anadolu Üniversitesi	Eskişehir İlindeki Özel Anaokullarında Çalışan Eğitimcilerin Okulöncesi Dönemde Kaynaştırma ile İlgili Görüşleri

38)Meral ORHAN	2010	Anadolu Üniversitesi	Okulöncesi Kaynaştırma Öğrencileriyle Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Sosyal Beceri ve Problem Davranışlarının Düzeyi ile Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi
39)Sevilay ÇULHA	2010	Anadolu Üniversitesi	Zihinsel Yetersizliği Olan İlköğretim Kaynaştırma Öğrencilerine Yabancı Dil Öğretiminde Eşzamanlı İpucuyla Sunulan Bireysel Destek Eğitimin Etkililiği
40) Hatice BAYRAKLI	2010	Ankara Üniversitesi	Zihinsel Engelli Ve Engelli Olmayan Çocuğa Sahip Annelerde Yılmazlığa Etki Eden Değişkenlerin İncelenmesi
41) Nevin GÜNER	2010	Ankara Üniversitesi	Kaynaştırma Uygulamaları Yapılan Sınıflarda Çalışan Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Bilgi Düzeyleri ile Önleyici Sınıf Yönetimi Eğitim Programı'nın Öğretmenlerin Sınıf Yönetimlerine Etkisinin İncelenmesi
42) Aytaç ŞAHİN	2010	Atatürk Üniversitesi	Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Gören Öğrencilerin Sosyalleşme Sürecinde Karşılaştığı Sorunların Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi (Erzurum İli Örneği)
43) Betül GÜLDÜ	2010	Cumhuriyet Üniversitesi	Sivas İli Örneği'nde Kaynaştırma Eğitimi
44) Füsun ÜNAL	2010	Çukurova Üniversitesi	Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı Sınıflardaki, Öğretmen, Normal Gelişim Gösteren Öğrenci ve Engelli Öğrenci Velilerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumları
45) Emel ÖZMEN	2010	Dokuz Eylül Üniversitesi	İzmir İlinde Kaynaştırma Öğrencileri ile Çalışan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Empatik Eğilimleri ile Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi
46) Nur TOPRAK KARAER	2010	Gaziantep Üniversitesi	İlköğretim Okullarındaki Yönetici, Sınıf ve Psikolojik Danışma ve Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma Adayı Özel Gereksinimli Öğrencileri Tanıma ve Yönlendirme Yeterliliklerinin İncelenmesi (Gaziantep İli Örneği)
47) Ufuk ÖZKUBAT	2010	Gazi Üniversitesi	Görme Engelli, Zihinsel Engelli ve Olağan Gelişim Gösteren Çocukların Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması
48) Mahmut ORÇAN	2010	Gazi Üniversitesi	Kısa Deneysel Analiz ve Genişletilmiş Analiz ile Zihinsel Yetersizlikten Etkilenmiş Öğrencilerin Okuma Hızının Artırılmasında Ayrı Olarak Sunulan Beceri Temelli Sağaltım Tekniği ile Birleştirilmiş Olarak Sunulan Beceri ve Performans Temelli Sağaltım Paketlerinden Etkili Olanın Belirlenmesi
49) Ülkü ZAĞLI	2010	Gazi Üniversitesi	Sakarya İlinde Görev Yapan Okul Öncesi Öğretmenlerin Zihinsel Engelli Çocukların Kaynaştırma Yoluyla Eğitimlerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi
50) Melike SABANCI	2010	Gazi Üniversitesi	"Kaynaştırma Öğrencilerinin Annelerine Premack İlkesinin Öğretilmesinin, Öğrencilerin Ev Ödevlerini Tamamlamalarına Etkisinin İncelenmesi" Eylem Araştırması
51) Bilge ŞEKERCİOĞLU	2010	Gazi Üniversitesi	İlköğretim I. Kademe Branş Öğretmenlerinin, Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar ile İlgili Görüşleri
52) Murat TANRIKULU	2010	Gazi Üniversitesi	Kaynaştırma Ortamlarında Öğrenim Gören 9. Sınıf Total Görme Engelli Öğrencilere Harita Bilgisinin Öğretimi
53)Aslıhan AYKARA	2010	Hacettepe Üniversitesi	Kaynaştırma Eğitimi Sürecindeki Bedensel Engelli Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler ve Okul Sosyal Hizmeti
54) Kezban EKŞİ	2010	Marmara Üniversitesi	Sınıf Öğretmenleri ile Özel Eğitim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi ile İlgili Tutumlarının Karşılaştırılması
55) Erdiç ARSLAN	2010	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Kaynaştırma Uygulamalarına Katılan Engelli Öğrencilerin Sosyal Kabul Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması
56) Pınar KARASU	2010	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	İşitme Engelli ve İşiten İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Etkinlik Ürünlerinin Karşılaştırılması
57) Özlem ÇANKAYA	2010	Selçuk Üniversitesi	İlköğretim I. Kademe Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

58)Hamide ÖZDEMİR	2010	Trakya Üniversitesi	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi
59) Mustafa Kemal DOĞAN	2010	Trakya Üniversitesi	İlköğretim Okullarında Görev Yapmakta Olan Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Okul İklimi Algıları ile Kaynaştırmaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
60)Barış DURĞUN	2010	Yeditepe Üniversitesi	Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Sancaktepe Ölçeği Örneği)
61)Metin GÖKÇE	2010	Yeditepe Üniversitesi	Kaynaştırma Eğitimine Katılan ve Katılmayan Görme Engelli İlköğretim Öğrencilerinin Benlik Saygısının İncelenmesi
62)Öznur TUŞ	2011	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Özel Gereksinimi Olan Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitime Geçişte Karşılaştıkları Güçlüklerin Anne Görüşlerine Göre Belirlenmesi
63) Elif AKAY	2011	Anadolu Üniversitesi	Kaynaştırma Ortamındaki İşitme Engelli İlköğretim Öğrencilerine Sunulan Destek Eğitim Odası Sürecinin İncelenmesi
64)Zümran KUYUMCU	2011	Ankara Üniversitesi	Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (Bep) Geliştirilmesi ve Uygulanması Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri
65)Fatma TOROS	2011	Ankara Üniversitesi	Aile Katılımının Genel Eğitim Sınıflarındaki Özel Gereksinimli Öğrencilerin Okuma Becerileri ile Annelerin İlköğretim Okulundan Memnuniyetleri Üzerindeki Etkisi
66) Elaheh HOSSEİNİ AMİRHANDEH	2011	Ankara Üniversitesi	Kaynaştırma Sınıfları Beden Eğitimi Derslerinde Zihinsel Yetersizlikleri Olan Öğrencilerle Çalışan Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Rehber Kitap Hazırlama
67) Şekibe TAS	2011	Ege Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Eğitim Teknolojileri Kullanım Durumları
68) Kübranur KAYA	2011	Gazi Üniversitesi	Web Üzerinden Erişilebilir Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Etkinliklerin Sınıf Öğretmenleri Tarafından Kullanılma Durumu
69) Elif GÜVEN	2011	Gazi Üniversitesi	Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı Sınıflarda İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi Üzerindeki Etkileri
70) Seher KUZU	2011	Marmara Üniversitesi	Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumları Ve Öz Duyarlık Düzeylerinin Karşılaştırılması
71)Gül DAĞLAR	2011	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Okulöncesi Öğretmenlerinin ve Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması
72)Akif Fatih KILIÇ	2011	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Okulöncesi Öğretmenlerinin Engelli Öğrencilerin Kaynaştırılmasına Yönelik Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Değişmesindeki Etkililiği
73) Sevim KUĞU	2011	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	İlköğretim I. Kademe Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Ve Ebeveyn Tutumlarının Kaynaştırma Öğrencilerinin Temel Akademik Beceri Düzeylerine Etkisi
74) Fahri SEÇER	2011	Selçuk Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Kişiler Arası Özyeterlik İnançları ile Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi
75)Adile Emel SARDOHAN	2011	Selçuk Üniversitesi	İlköğretimde Birden Fazla Yetersizliğe Sahip Öğrencilerin Etkili Karşılaştırılması ile İlgili Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi
76)Nefise TÜRK	2011	Süleyman Demirel Üniversitesi	İlköğretim Okullarında Uygulanan Kaynaştırma Eğitimi ile İlgili Sosyolojik Bir Araştırma (Denizli Örneği)
77) Ömür SADIOĞLU	2011	Uludağ Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Sorunları, Beklentileri ve Önerilerine Yönelik Nitel Bir Araştırma
78) Selma AKALIN	2012	Ankara Üniversitesi	Bilgilendirme ve Performans Geribildirimine Dayalı Sınıf Yönetimi Müdahale Programının Kaynaştırma Sınıflarındaki Öğretmen-Öğrenci Çifti Çıktıları Üzerindeki Etkileri

79) Sevgi EREN	2012	Dokuz Eylül Üniversitesi	İlköğretim Düzeyindeki İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi
80) Kamil SÜLÜN	2012	Dokuz Eylül Üniversitesi	İlköğretim Genel Eğitim Sınıfı ile Özel Eğitim Sınıfında Öğrenim Gören Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin İncelenmesi
81) Semra ÖZTÜRK ÖZGÖNENEL	2012	Dokuz Eylül Üniversitesi	Otizm Tanılı Kaynaştırma Öğrencilerinin Bulunduğu Sınıflarda Akran İlişkilerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Eğitim Programının Etkililiğinin İncelenmesi
82) Ebru ÜNAY	2012	Dokuz Eylül Üniversitesi	Bireysel Destek Eğitiminin Kaynaştırma Öğrencilerinin Matematik Başarıları ve Özyeterlilik Algıları Üzerindeki Etkililiği
83) Gülderen DURNA	2012	Fatih Üniversitesi	Kaynaştırma Eğitimin Görme Engelliler Üzerindeki Etkisi
84) Beyza KOÇ	2012	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarındaki Öğrenme Güçlüğü Çeken Öğrencilerine Yönelik Uygulamalarının İncelenmesi
85) İsmail EROL	2012	On Sekiz Mart Üniversitesi	Engellerin Ötesinde: Kaynaştırma Öğrencilerinin Okul ve Sosyal Yaşamlarının Etnografik Analizi
86) Büşra SÜNGÜ	2012	On Sekiz Mart Üniversitesi	Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmen Adaylarının Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutumlarıyla İlgili Bir Ölçek Geliştirme Çalışması
87) Hasan KIŞ	2013	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Destek Eğitim Odalarındaki Uygulamalara İlişkin Rehber Öğretmenler ve Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri
88) Hüsnü Kamil KARADENİZ	2013	Akdeniz Üniversitesi	Otizmlili Ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Alıcı Dil Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi
89) Ramazan GÖK	2013	Akdeniz Üniversitesi	Kaynaştırma Eğitimi Öğrencisi Bulunan İlkokul Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Zorluklar ve Bu Zorluklarla Başa Çıkma Yöntemleri
90) Pervin Naile Demirkaya	2013	Ankara Üniversitesi	Anasınıflarında Özel Gereksinimi Olan Ve Olmayan Öğrencilerin Öğrenci-Öğretmen İlişkisinin İncelenmesi
91) Sibel DOLAPCI	2013	Dokuz Eylül Üniversitesi	Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik Algıları ve Kaynaştırma Eğitimine Bakış Açıkları
92) Kamil YOŞUMAZ	2013	Dumlupınar Üniversitesi	Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden (60-72 Ay) Zihinsel Engelli ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Problem Davranışlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Karşılaştırılması
93) Zühal GÜN	2013	Fırat Üniversitesi	Ülkemizdeki Kaynaştırma Eğitiminin Matematik Eğitiminde Yeri ve Önemi
94) Emrullah AKCAN	2013	İstanbul Üniversitesi	Genel Eğitim Sınıflarındaki Kaynaştırma Öğrencileri İçin Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Belirlenen Eğitim-Öğretim Etkinliklerinin Uygulanma Düzeyinin Araştırılması
95) Gülcihan HASANOĞLU	2013	Osmangazi Üniversitesi	Birleştirilmiş Sınıflardaki Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşler
96) Resmiye OZAN BULDUK	2014	Aksaray Üniversitesi	Ortaokul 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Engellilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi
97) Halime Miray SÜMER	2014	Ankara Üniversitesi	Kaynaştırma Ortamında Öğrenim Gören İşitme Engelli Öğrencilerin Sözcükleri Anlamsal İşleme Becerilerinin İşiten Okuyucularla Karşılaştırılması
98) Parisa YEGANEHPOUR	2014	Atatürk Üniversitesi	Farklı Türde Kaynaştırma Etkinlikleri Kullanımının Türk İleri-Orta Düzey İngilizce Öğrencilerinin Konuşma Becerilerine Etkisi
99) Bircan Güleriyüz	2014	Bülent Ecevit Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

100)Gönül NACAROĞLU	2014	Gaziantep Üniversitesi	Okul Öncesi Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmen Tutumlarına Göre İncelenmesi (Gaziantep İli Örneği)
101)Betül YILMAZ	2014	Gazi Üniversitesi	Okul Öncesi Kaynaştırma Sınıflarının Kalitesinin Değerlendirilmesi
102)Burcu GÖL	2014	Gazi Üniversitesi	Kaynaştırma Eğitimi Alan Görme Yetersizliği Olan ve Gören Öğrencilerin Akran İlişkilerinin İncelenmesi
103)Gülner İLK	2014	İstanbul Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin ve Deneyimlerinin İncelenmesi
104) Nazife KOYUTÜRK	2014	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Olan ve Olmayan Okul Öncesi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi
105) Melek DEMİR	2014	Okan Üniversitesi	Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Trabzon İli Örneği)
106)Gamze AKER	2014	Trakya Üniversitesi	Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Tutumları
107) Neslihan GÜZEL	2014	Yeditepe Üniversitesi	Kaynaştırma Öğrencisi Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yaşadıkları Sorunlar (Beykoz İlçesi Örneği)
108) Bayram Ali YILDIRIM	2014	Zirve Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumları
109) Füsün CEYLAN	2015	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Kaynaştırma Öğrencilerinin Sergilediği Problem Davranışlara Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Uyguladıkları Önleme ve Müdahale Stratejileri
110) Ömer SAMSUNLU	2015	Akdeniz Üniversitesi	Özel Eğitim Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılmasının Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşlerine Etkisi ve Bu Yöntemin Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Adayı Görüşleri
111) Hamdi KARAMAN	2015	Amasya Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçi Kaynaştırma Uygulamalarının Öğretmen Adayları Bakış Açıklarına Göre Değerlendirilmesi
112) Engin YILMAZ	2015	Anadolu Üniversitesi	Bir İlkokuldaki Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamaları Hakkındaki Görüşleri
113) Ceyda EMİR	2015	Anadolu Üniversitesi	Kaynaştırma ve Genel Eğitim Öğretmenlerinin Sesbilgisel Farkındalığa İlişkin Öğretim Etkinliklerini Kullanmalarının İncelenmesi
114) D. Merve TUNA	2015	Anadolu Üniversitesi	Sınıfta Özel Gereksinimli Öğrencisi Olan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Doğal Öğretim Sürecine İlişkin Bakış Açılarının İncelenmesi
115) Özge ZEYBEK	2015	Anadolu Üniversitesi	İlköğretim Okullarındaki İngilizce Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri
116) Fevzi ÖZKULOĞLU	2015	Dokuz Eylül Üniversitesi	Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi
117) Fehiman A. TIK YAKAR	2015	Dokuz Eylül Üniversitesi	Kaynaştırma Eğitimi Yapılan Sınıflarda Normal Gelişim Gösteren Çocuğu Bulunan Ailelerin Kaygı Düzeyi
118)Salih Niyazibeyoğlu	2015	Fatih Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi
119)Özlem ÇEREZCİ	2015	Gazi Üniversitesi	Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Kaynaştırma Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi
120) Mustafa KURT	2015	Gazi Üniversitesi	Kaynaştırma Sınıfı Öğretmenlerine Fen ve Teknoloji Derslerinde Sunulan Davranışsal Danışmanlığın Öğretmenlerin Öğretim Davranışları Üzerindeki Etkisi
121)Cemile KARA	2015	Gazi Üniversitesi	Kaynaştırmaya İlişkin Eğitimci Görüşleri Aracı: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması
122) Hüseyin KANAT	2015	Gazi Üniversitesi	Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaptıkları Eğitim-Öğretim Faaliyetlerine İlişkin Görüş Önerileri

123) Mırsel SAYGIN	2015	Gazi Üniversitesi	Mesleki Eğitimde Bütünleştirme Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Sincan İmkb Ticaret Meslek Lisesi Örneği)
124) Gülşah YÜCE	2015	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Okulöncesi Eğitime Devam Eden Özel Gereksinimli ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Akran İlişkileri ve Akran Şiddetine Maruz Kalma Düzeylerinin Belirlenmesi
125) Ayşegül GÜNDÜZ	2015	On Sekiz Mart Üniversitesi	Özel ve Devlet İlkokullarındaki Birinci Sınıf Kaynaştırma Öğrencilerinin Akademik Başarılarına İlişkin Öğretmen Görüşleri
126) Süleyman Nazif TOY	2015	Pamukkale Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Öz Yeterlikleri ile Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlik İnançlarının Karşılaştırılması
127)Cüneyt DEMİR	2015	Zirve Üniversitesi	Kaynaştırma Eğitiminin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların Değerlendirilmesine Yönelik Nitel Bir Çalışma
128)Adem YORULMAZ	2015	Zirve Üniversitesi	Kaynaştırma Eğitimi Veren İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaştığı Problemler Batman İl Örneği
129)Murat GÜMÜŞ	2015	Zirve Üniversitesi	İlkokul ve Ortaokul Çağında Kaynaştırma Eğitimi Gören Öğrencilere Karşı Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Tutumlarının İncelenmesi (Şırnak İli Örneği)
130)Fırat KESER	2016	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Özel Gereksinimli Bireylerin Aldıkları Destek Hizmetlerin Bütünleştirme Uygulamaları Açısından İncelenmesi
131) Abdullah GÖRMEZ	2016	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Kaynaştırma Öğrencilerinin Yalnızlığını Yordamada Algılanan Sosyal Desteğin Etkisi
132) Elif AKAY	2016	Anadolu Üniversitesi	Kaynaştırma Ortamında Eğitim Alan İşitme Engelli Öğrencilere Destek Özel Eğitim Hizmeti Sunan Eğitimciye Yönelik Mentörlük Sürecinin İncelenmesi
133)Arzu EFE	2016	Anadolu Üniversitesi	Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden İşitme Engelli Öğrencilerin Yazdıkları Öykülerin İncelenmesi
134) Emel YILDIZ	2016	Ankara Üniversitesi	Temel Sayı İşleme Becerilerini Geliştirmeye Dönük Öğretimin Ortaokul Kaynaştırma Öğrencilerinin Matematik Başarılarına Etkisi
135) Zeynep KARA	2016	İstanbul Aydın Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi
136) Yaprak PAMUK	2016	Dokuz Eylül Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri
137) Arzu KAYA	2016	Gazi Üniversitesi	Türkçe Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi ve Özel Gereksinimli Öğrencilere İlişkin Görüşleri
138) Mehmet PAMUKÇU	2016	Maltepe Üniversitesi	İlkokul Müdürlerinin, Özel Gereksinimli Çocukların Eğitimindeki Algı ve Yeterlikleri “İstanbul İli Maltepe İlçesinde Bir Araştırma”
139) Şule YANIK	2016	Anadolu Üniversitesi	İşitme Yetersizliği Olan İlkokul Öğrencilerinin Kaynaştırma Ortamlarına Yönlendirme ve Yerleştirme Süreçlerinin İncelenmesi
140) Rıfât İÇYÜZ	2016	Anadolu Üniversitesi	İşitme Kayıplı Çocuğu Kaynaştırmaya Devam Eden Ebeveynlerin Sorunlarının ve Gereksinimlerinin Belirlenmesi
141) Ebru ÖZDEMİR	2016	Anadolu Üniversitesi	Kaynaştırma Uygulamalarına Devam Eden İşitme Kayıplı Öğrencilerin Sosyal Uyumlarının İncelenmesi
142) Tamer GENÇ	2016	Anadolu Üniversitesi	İşitme Engelli Kaynaştırma Öğrencilerinin Okuma Becerilerinin Formel Olmayan Okuma Envanteri İle Değerlendirilmesi
143) Rumeysa ŞEN	2016	İstanbul Aydın Üniversitesi	Meslek Liselerinde Çalışan Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Sorunları, Çözüm Önerileri ve Beklentileri
144) Recep POLAT	2016	Marmara Üniversitesi	Ortaokul Öğrencisi Olan Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüşleri

145) Gamze Apaydn	2017	Gazi Üniversitesi	Okul Öncesi Kaynaştırma Ortamlarında Denemeye Dayalı İşlevsel Analiz Kullanımının Değerlendirilmesi
146) Mehmet Seçkin GEZER	2017	Anadolu Üniversitesi	Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Rol Algılarının Belirlenmesi
147) Zülfiye GÖL	2017	Anadolu Üniversitesi	Kaynaştırma Uygulamaları Yürütülen Okul Öncesi Sınıflarda İşitme Yetersizliği Olan ve Normal İşiten Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi
148) Hatice ALLAHVERDİ	2017	İstanbul Arel Üniversitesi	Özel Eğitim ve Kaynaştırma Sınıflarına Devam Eden Hafif Düzeyde Zihinsel Engelli Öğrenciler ile Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması
149)Aliakbar Shoarian SATTARI	2017	İstanbul Teknik Üniversitesi	Kaynaştırma Meslek Lisesi Sınıf Ve Mobilya Tasarım Gereksinimleri Üzerine Bir İnceleme
150)Esen Damla BALO	2015	Fırat Üniversitesi	İlkokullardaki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri
151)Celal İLER	2015	Ortadoğu Teknik Üniversitesi	Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki İnançlarının Kişilik Özelliklerine İlişkin Olarak İncelenmesi
152)Erdem SEVİM	2015	Marmara Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme Ve Öğrenme Anlayışları İle Bilişsel Esnekliklerinin Kaynaştırmaya İlişkin Öz-Yeterlik Algılarını Yordama Düzeyinin İncelenmesi
153)Üzeyir Emre KIYAK	2016	Anadolu Üniversitesi	Zihinsel Yetersizliği Olan Kaynaştırma Öğrencilerinin Pragmatik Dil Becerileri İle Sosyal Becerileri Problem Davranışları Ve Akademik Yeterlilikleri Arasındaki İlişki
154)Emel ERGİN	2016	Ankara Üniversitesi	Kaynaştırma Uygulamaları Yürütülen Okul Öncesi Sınıflarda Sınıf İçi Geçişlerin İncelenmesi
155)Nihan ÇAĞLAR	2016	Gazi Üniversitesi	İlköğretim Kurumlarındaki “Destek Eğitim Odası (DEO)” Uygulamasına İlişkin Okul Yöneticileri Ve Öğretmenlerin Görüşlerinin İncelenmesi
156)Hamadi Fadhil NGULUMA	2017	Sakarya Üniversitesi	Okul Yöneticilerinin Engelli Çocukların Okullarda Dahil Edilmesine Yönelik Tutumları

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
--	---	--

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Ayşe GÜNDOĞDU IRMAK	İmza:	
Doğum Yeri:	AKSARAY		
Doğum Tarihi:	01.12.1984		
Medeni Durumu:	Evli		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Kurtuluş İlkokulu		İzmir	1990-1992
	Alpaslan İlkokulu		Malatya	1992-1995
Ortaöğretim	Rahmi Akıncı İlköğretim Okulu		Malatya	1995-1996
	M.Akif Ersoy Ortaokulu		Konya	1996-1998
Lise	M.Akif Ersoy Lisesi		Konya	1998-2002
Lisans	Selçuk Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	Konya	2002-2006
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sınıf Eğitimi	Konya	2016- 2018

İlgi Alanları:	İngilizce, müzik dinlemek, seyahat etmek
Beceriler:	KPDS İngilizce Puanı:68
İş Deneyimi:	2006/2007 Mardin/Derik Boyaklı İlköğretim Okulu Sözleşmeli Sınıf Öğretmeni 2007/2008 Bingöl/Karlıova Toklular İlkokulu Sınıf Öğretmeni 2008/2009 Kırıkkale/Keskin Mehmet Arifoğlu İlkokulu Sınıf Öğretmeni 2009/2019 Ankara/Mamak Alper Tunga İlkokulu Sınıf Öğretmeni
Aldığı Ödüller:	Karlıova Kaymakamlığı takdirname
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Prof. Dr. İsa Korkmaz Doç. Dr. Sabahattin Çiftçi
Tel:	0507- 231- 17- 32
Adres:	Çağlayan Mah. Mamak Cad. Ş.Zülfi Çelik Sok. Park Vadi Konutları No: 13748 Mamak/ANKARA serpil09@yahoo.com